

ACTA CARPATHICA OCCIDENTALIS

Příroda Západních Karpat

**Muzeum regionu Valašsko, Vsetín
Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně
2010**

Nové a významné nálezy denních motýlů a vřetenuškovitých (Lepidoptera) na Valašsku (okres Vsetín, Česká republika)

New and remarkable records of butterflies and burnet moths (Lepidoptera) in the Moravian Wallachia (district of Vsetín, Czech Republic)

Lukáš SPITZER^{1,2,3} & Jiří BENEŠ²

¹Muzeum regionu Valašsko, Horní náměstí 2, CZ-755 01 Vsetín, Česká republika

²Entomologický ústav, Biologické centrum AV ČR, Branišovská 31, CZ-370 05 České Budějovice, Česká republika

³Přírodovědecká fakulta, Jihočeská univerzita, Branišovská 31, CZ-370 05 České Budějovice, Česká republika
e-mailové adresy: spitzerl@yahoo.com (LS), benesjir@seznam.cz (JB)

Keywords: Central Europe, faunistics, Hesperiiidae, Lycaenidae, Nymphalidae, Papilionidae, West Carpathians, Zygaenidae

Abstract: The paper contributes to the new and remarkable records of butterflies and burnet moths (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea and Zygaenidae) from Moravian Wallachia region (District Vsetín, Czech Republic). The records came mainly from the Vsetínská and Rožnovská Bečva river valley from 2006–2010. Many recorded species are endangered in the Czech Republic, or otherwise important nationally. Records of the following butterflies are commented in detail: *Pyrgus alveus*, *Spialia sertorius*, *Hesperia comma*, *Parnassius mnemosyne*, *Iphiclides podalirius*, *Hamearis lucina*, *Lycaena dispar*, *Satyrium acaciae*, *S. w-album*, *Cupido argiades*, *C. decoloratus*, *Phengaris arion*, *P. nausithous*, *P. teleius*, *Aricia eumedon*, *Polyommatus bellargus*, *P. dorylas*, *Melitaea cinxia*, *M. aurelia*, *Argynnis niobe*, *Brenthis ino*, *Brintesia circe*, *Erebia aethiops*, *Jordanita globulariae*, *J. notata*, *Zygaena carniolica* and *Z. brizae*.

ÚVOD

Valašsko (Vsetínsko, jižní část CHKO Beskydy) bylo ve srovnání s atraktivnějšími regiony České republiky dlouho lepidopterologicky zanedbáváno. Sběratelské a publikační úsilí bylo dlouhodobě směřováno do atraktivnějších částí ČR, respektive Moravy. První údaje o rozšíření některých druhů motýlů přinesl již SKALA (1912–1913, 1936). Většina historických údajů o výskytu motýlů však pochází z 60. až 80. let 20. století. Publikace se regionem zabývaly buď jen okrajově, nebo šlo pouze o dílčí zprávy o rozšíření vzácnějších druhů: ADÁMEK (1944), DERNICKÝ (1945), POVOLNÝ & GREGOR (1946), SPITZER (1963), ČERNÝ (1972), STIOVA (1975), VANĚK (1975), BRABEC (1987), JANOVSKÝ & GOTTWALD (1990, 1991), ELSNER et al. (1997, 1998), KURAS et al. (2000), SITEK (2000) a SITEK

& KURAS (2000). Komplexnější údaje z konce 20. století téměř chybí a severovýchod a jihovýchod CHKO Beskydy tak dlouho patřil k lepidopterologicky k jednomu z nejméně prozkoumaných oblastí v rámci celé ČR.

V druhé polovině 20. století došlo postupně k degradaci kvalitních přírodních biotopů v níže položených regionech Moravy a k redukcí maloplošné pastvy a extenzivní zemědělské péče o krajinu. Naproti tomu si valašská krajina zachovala svůj původní ráz, a místní obyvatelé zde nadále běžně tradičně zemědělsky hospodaří. Valašsko je tak stále tvořeno unikátní živou mozaikou rozsáhlých přirozených a pastevních lesů, remízků, činných i opuštěných extenzivních pastvin a luk. První poznatky o fauně motýlů, jejich rozšíření a stupni ohrožení mnoha druhů shrnuli KURAS et al. (2001). Práce byla

však postavena na velmi útržkovitých datech, která nepostihovala aktuální stav mnoha ubývajících druhů. Ucelenější plošné poznatky o rozšíření denních motýlů z regionu byly publikovány až v práci BENEŠ et al. (2002).

Po roce 2000 bylo Valašsko lepidopterologicky znovu objeveno. Poté bylo během zhruba deseti let dosaženo vysokého stupně poznání fauny motýlů. Prostředí činných extenzivních pastvin a luk bylo podrobena důkladnému průzkumu, který v kontrastu s obdobnými hraničními horami v ČR odhalil stávající vysokou diverzitu ubývajících pastvinných specialistů. Jen z údolí Huslenky-Losový a blízkého okolí je uváděn výskyt více než 800 druhů motýlů (KURAS & SITEK 2007), z údolí Halenkov-Lušová pak 83 druhů denních motýlů a 11 druhů čeledi Zygaenidae (cf. ZAPLETAL & SPITZER 2009). Je zřejmé, že se vzrůstající mírou poznání fauny Valašska bude hodnotných nálezů i nadále přibývat, a to ve všech skupinách bezobratlých

Od roku 2005 byla provedena řada inventarizačních průzkumů maloplošných chrá-

něných území a vybraných přírodovědně cenných území (KURAS 2004; DAREBNÍK 2005; SPITZER 2005a,b; VICHEREK 2005; PAVELKA 2007; DAREBNÍK 2008a,b; FIALA & SPITZER 2008a,b; SKALA 2008a,b; SPITZER 2008a,b,c, 2009a,d; SPITZER & BENEŠ 2009). Velké množství dat pochází z monitoringů cílených na druhy motýlů zařazených do přílohy IV směrnice Evropské unie o druzích a stanovištích – Natura 2000 nebo na druhy obecně ohrožené vymizením, jako jsou *Phengaris arion* (SPITZER 2005–2010b), *P. nausithous* (SPITZER 2005–2010a), *P. teleius* (SPITZER 2005–2010a), *Parnassius mnemosyne* (SPITZER 2005–2006, 2008–2010; VALCHÁŘOVÁ 2007) a další. Publikovány jsou i nálezy velmi vzácných druhů denních motýlů, mnohdy přežívajících v jedné izolované kolonii či opětovně nalezených po desítkách let (KURAS & BENEŠ 1996; SPITZER 2008d,e, 2009b; SPITZER et al. 2009a; ŠUMPICH et al. 2009, ZAPLETAL & SPITZER 2009). V letech 2006–2009 bylo zpracováno rozšíření denních motýlů a vřetenušek na celém území CHKO Beskydy na základě

Obr. 1: Pohled na mozaiku biotopů v údolí Huslenky-Losový. Stanoviště většiny komentovaných druhů motýlů (Foto D. Halata).
Fig. 1: Biotope mosaic in Huslenky-Losový valley. Home of most of commented butterflies and moths (Photo D. Halata).

jednotné metodiky spočívající v pěti návštěvách každého kvadrátu o velikosti 1/16 běžného faunistického čtverce (cf. ZELENÝ 1972) za pomoci 17 mapovatelů (SPITZER & BENEŠ 2008; SPITZER 2009c). Informace o historickém a recentním rozšíření byly získány i excerpcí sbírek lokálních sběratelů. Velká sbírka denních motýlů (i běžných druhů) dokumentující stav společenstev motýlů od počátku druhé poloviny 20. století je deponována v Muzeu regionu Valašsko, Valašské Meziříčí. Jádro sbírky pochází z let 1969–1973 a zahrnuje mimo jiné sbírky M. Grigy (Veselá), B. Novotného (Hulín), J. Starého (Olomouc). Dále byly zpracovány soukromé sbírky J. Domese (Hranice na Moravě) a L. Fialy (Vsetín). Množství údajů pochází též z databáze Mapování motýlů ČR, spravované Entomologickým ústavem BC AV ČR v Českých Budějovicích.

Rovněž bylo publikováno několik prací komentujících potenciál Valašska jako regionu dosud hostícího ohrožené pastevní specialisty a druhy světlých lesů (KONVIČKA et al. 2005; SPITZER & TKAČIKOVÁ 2005; KURAS & SITEK 2007; PITRO & WOLFOVÁ 2008; SPITZER et al. 2009b; SLÁMOVÁ et al. 2010).

Cílem práce je shrnout a komentovat poznatky získané v letech 2006–2010 o rozšíření pro Valašsko typických druhů denních motýlů a vřetenušek, které jsou v rámci ČR ohrožené či vymírají, dále pak nálezy nových druhů motýlů, které jsou v regionu zaznamenány poprvé nebo byly znovu nalezeny po několika desítkách let.

METODIKA A SBĚR DAT

CHARAKTERISTIKA ZÁJMOVÉHO ÚZEMÍ

Materiál byl sbírán převážně ve středních nadmořských výškách (250–800 m n. m.) okresu Vsetín. Jedná se o navzájem propojený komplex lesnaté pahorkatiny v povodí řeky Vsetínská Bečva tvořený hřebeny Javorníků, Hostýnských a Vsetínských vrchů. Kromě lesa je zde i bohatá mozaika luk a pastvin. Časté jsou i výhřevné jižní stráně, které jsou vlivem dlouhodobé pastvy pokryté sporou vegetací a místy soliterními keři jalovce. Podíl lesů dosahuje cca 60 % území. V lesních porostech dominuje smrk (*Picea abies*), cca 25 % zaujímají listnaté

lesy s převládajícím bukem lesním (*Fagus sylvatica*), který je doprovázen minoritním javorem klenem (*Acer pseudoplatanus*) dosahujícím zastoupení kolem 1 % a jedlí bělokorou (*Abies alba*) s cca 3% zastoupením (PAVELKA & TREZNER 2001). Geomorfologicky patří pahorkatiny k provincii Západní Karpaty, subprovincii Vnější Západní Karpaty (CZUDEK 1972). Nejvyšší horou je Velký Javorník (1071 m n. m.), jehož vrchol leží na slovenské straně pohorí. Geologický podklad tvoří komplexy jílovců a pískovců zlínského souvrství račanské jednotky magurského flyše (cf. PAVELKA & TREZNER 2001). Území je podle klimatických charakteristik zahrnuto do oblasti chladné, region CH 7 (QUITT 1971).

SBĚR MATERIÁLU

Příspěvek shrnuje výsledky průzkumů z let 2006–2010. Zájmovou skupinou byli denní motýli (Hesperioidea & Papilionoidea) a vřetenušky (Zyganidae). Ze získaných dat jsou prezentovány pouze vybrané druhy v oblasti či v ČR ustupující, pro oblast typické, či jejichž přítomnost byla zaznamenána nově. Celkem bylo v uvedených letech ze zájmového území získáno přibližně 20 000 záznamů o výskytu denních motýlů a vřetenušek (Databáze Mapování motýlů ČR).

Denní motýli byli monitorováni klasickými metodami, pochůzkami v době letu cílových druhů na jejich biotopech či cíleným vyhledáváním biotopů dosud neznámých, odlovem motýlů do entomologické sítě. Zelenáčci (*Jordanita* spp.) byli také zjišťováni pomocí přenosných světelných lapačů. Dokladové exempláře významnějších druhů jsou uloženy ve sbírkách autorů (L. Spitzer – LS, J. Beneš – JB) a ve sbírce Muzea regionu Valašsko (Muzeum ve Valašském Meziříčí). Nomenklatura se řídí dle práce LAŠTŮVKA & LIŠKA (2005).

VÝSLEDKY

KOMENTÁŘ K EKOLOGICKY A FAUNISTICKY VÝZNAMNÝM NÁLEZŮM

Faunisticky významné nálezy motýlů jsou komentovány u jednotlivých druhů. Řazení druhů respektuje současný seznam motýlů ČR (LAŠTŮVKA & LIŠKA 2005). Pro každý komentovaný druh jsou uvedeny rámcové údaje o bio-

nomii a statutu ohrožení druhu. Údaje jsou řazeny dle faunistických kvadrátů. Každý nález je stručně diskutován v širším faunistickém rámci.

ČELEĎ VŘETENUŠKOVITÍ (ZYGAENIDAE)

Zelenáček koulenkový

***Jordanita globulariae* (Hübner, 1793)**

Vázaný na výhřevné subxerothermní vysokostébelné trávníky; larvy minují v listech chrp *Centaurea scabiosa*, *C. jacea* (EFETOV & TARMANN 1999), rozšířený především v termofytiku Čech a Moravy (MAREK & POVOLNÝ 1963), v současnosti hojný např. v Bílých Karpatech (Databáze Mapování motýlů ČR; LS & JB pers. observ.). Druh je z oblasti Valašska udáván historicky (Vsetín-Žamboška (6673), 8.VII.1955, lgt. E. Fiala; Valašská Polanka (6774), 8.VII.1959, lgt. E. Fiala, coll. L. Fiala, Vsetín, vše det. JB), dále pak ze severní Moravy doložen pouze z okolí Nového Jičína (SKALA 1912; Nový Jičín-Kojetín, PR Svinec (6473), 22.VI.1994, 2 M, 27.VI.1994, 1 M, J. Sitek leg., det. et coll.; Databáze Mapování motýlů ČR). V minulých letech se ojediněle vyskytoval také na jižním okraji sledované oblasti – v severní části CHKO Bílé Karpaty (Nedašova Lhota (6874), 11.VII.2008, 1 M, lgt., det. et coll. LS). Nově byl druh nalezen na více lokalitách na Vsetínsku po zhruba padesáti letech v roce 2009, kdy zde byla zaznamenána jeho expanze na sever. Všechny exempláře byly determinovány na základě preparace genitálií a uloženy ve sbírkách autorů.

Materiál:

6674: Halenkov-Hluboké, 12.VII.2009, 1 M, lgt., det. et coll. LS, 16.VI.2009, 2 M, lgt., det. et coll. LS, 14.VII.2009, 2 M, lgt., det. et coll. LS; Halenkov-Lušová, 6.VII.2009, 1 M, lgt., det. et coll. LS;

6675: Nový Hrozenkov-Břežítá, 13.VII.2009, desítky M & F, lgt., det. et coll. LS.

Zelenáček velký

***Jordanita notata* (Zeller, 1847)**

Vázaný na výhřevné subxerothermní krátkostébelné trávníky; larvy minují v listech chrp *Centaurea scabiosa*, *C. jacea* (EFETOV & TARMANN 1999). Ohrožený druh zelenáčka, hodnocen

jako zranitelný – VU (FARKAČ et al. 2005), i v minulosti vždy pouze lokální, z druhé poloviny 20. století udáván z Bílých Karpat (KRÁLÍČEK & GOTTWALD 1984), Pálavy (LAŠTŮVKA 1994) a recentně ze Vsetínska (KURAS & BENEŠ 1996). V Čechách je známo pouze několik lokalit v teplých oblastech středních a severních Čech (MAREK & POVOLNÝ 1963, Databáze Mapování motýlů ČR). Druh je udáván z lokality Huslenky-Losový, Halenkova a okolí Nového Hrozenkova (KURAS & BENEŠ 1996; KURAS & SITEK 2007). Populace druhu negativně reagují na plošnou seč a intenzivní pastvu, likviduje jej plošné a brzké sečení nedopasků (KONVIČKA et al. 2005). Jde o jedinou oblast výskytu na severní Moravě. Samci *Jordanita notata* a *J. globulariae* přilétali pravidelně do přenosných světelných lapačů za soumraku na počátku večera. Všechny exempláře byly determinovány na základě preparace genitálií a uloženy ve sbírkách autorů.

Materiál:

6674: Halenkov-Dinotice, 26.VI.2009, 2 M, lgt., det. et coll. LS; Halenkov-Hluboké, 4.VII.2009, 1 M, lgt., det. et coll. LS, 26.VI.2009, 1 M, lgt., det. et coll. LS; Halenkov-Lušová, 10.VII.2006, 5 ex., observ. J. Dandová, 25.VI.2009, 1 F, lgt., det. et coll. LS, 6.VII.2009, 2 F, lgt., det. et coll. LS; Huslenky-Losový, 3.VII.2006, 1 M, lgt., det. et coll. LS, 6.VII.2006, 1 ex., observ. J. Dandová, 26.VI.2009, 1 F, lgt., det. et coll. LS; Vsetín-Sychrov, PP Vršky-Díly, 4.VII.1997, 2 M, 1 F, lgt., det. et coll. JB a T. Kuras;

6675: Nový Hrozenkov-Babínek, 27.VI.2009, 1 M, lgt., det. et coll. LS; Nový Hrozenkov-Vranča, 7.VII.2006, 1 M., lgt., det. et coll. J. Skala;

6676: Velké Karlovice-Malá Hanzlůvka, 14.VI.2007, 3 M, lgt., det. et coll. LS.

Vřetenuška ligrusová

***Zygaena carniolica* (Scopoli, 1763)**

Pontomediteránní druh vázaný na nejvýhřevnější straně s krátkostébelnou subxerothermní vegetací (nejlépe s občasným narušováním rostlinného krytu) (KEIL 1993). Živnou rostlinou je v podhůří nejčastěji štírovník růžkatý (*Lotus corniculatus*) (NAUMANN et al. 1999). Historicky široce rozšířený druh (např. SKALA

1936; POVOLNÝ & GREGOR 1946), který z území ČR drasticky ustoupil. Valašsko je momentálně jedinou známou oblastí výskytu druhu na severní Moravě (Databáze Mapování motýlů ČR). V současnosti žije nejbližší na střední Moravě (Databáze Mapování motýlů ČR), hojněji pak v Bílých Karpatech (např. KRÁLÍČEK & GOTTWALD 1984), a to i v jejich severní části v okolí Nedašovy Lhoty a Brumova-Bylnice (O. Konvička pers. observ.). Druh je udáván z lokality Huslenky-Losový poprvé z roku 2003 (KURAS & SITEK 2007), poté byl nalezen na několika subxerothermních lokalitách v nižších partiích jižních svahů Vsetínských vrchů v prostoru mezi Huslenkami a Karolinkou. Je ohrožen zarůstáním lokalit keři a stromovým náletem, likviduje jej intenzivní pastva dobytka a plošná seč (cf. KONVIČKA et al. 2005).

Materiál:

- 6674:** Halenkov-Dinotice, 15.VII.2006, 10 ex., observ. LS; Halenkov-Hluboké, 25.VII.2006, 20 ex., observ. LS; Halenkov-Lušová, 17.VII.2006, 1 ex., lgt. LS, 20.VII.2006, 1 ex., lgt. LS, 16.VII.2007, 1 ex., lgt. LS, 6.VII.2009, 1 ex., lgt. LS, 13.VII.2010, 1 ex., lgt. LS; Halenkov-Dinotice, Svrčín, 15.VII.2006, 6 ex., observ. LS; Huslenky-Losový, 22.VII.2006, 2 ex., lgt. LS;
- 6675:** Nový Hrozenkov, 11.VII.2006, 1 ex., lgt. LS; Nový Hrozenkov-Babíneček, 21.VII.2007, 1 ex., observ. LS; Nový Hrozenkov-Babínek, 15.VII.2006, 5 ex., lgt., det. et coll. L. Fiala, 18.VII.2006, 5 ex., observ. LS, 24.VII.2006, 100 ex., observ. LS, 19.VII.2006, 4 ex., lgt., det. et coll. L. Fiala, 21.VII.2007, 1 ex., observ. LS, 20.VII.2008, 100 ex., observ. LS; Karolinka-Kobylská, 14.VII.2006, 100 ex., observ. J. Pavelka, 23.VII.2006, 10 ex., observ. J. Darebník, 26.VII.2006, 15 ex., observ. J. Darebník, 28.VII.2006, 1 ex., observ. LS, 18.VII.2007, 20 ex., observ. LS; 12.VII.2009, 2 ex., observ. LS; Karolinka-pod Baraním, 14.VII.2006, 100 ex., observ. J. Pavelka; Karolinka-Ratkov, 18.VII.2007, 2 ex., observ. LS.

Vřetenuška třeslicová

***Zygaena brizae* (Esper, 1800)**

Pontomediteránní vřetenuška středně sukcesních subxerothermních lučních biotopů (KEIL 1993). Larvální vývoj probíhá v listech

pcháčů (*Cirsium* spp.) (NAUMANN et al. 1999). Populacím druhu nevyhovuje plošná seč ani intenzivní pastva (či časné kosení nedopasků). Druh je v Červeném seznamu bezobratlých hodnocen jako kriticky ohrožený (CR) (FARKAČ et al. 2005). Historicky na Moravě rozšířená (SKALA 1936; POVOLNÝ & GREGOR 1946, Databáze Mapování motýlů ČR), v současnosti na většině území vymřelá (v Čechách nežije), recentně přežívá na několika místech na jižní a jihovýchodní Moravě (KRÁLÍČEK & GOTTWALD 1984; LAŠTŮVKA & MAREK 2002; Databáze Mapování motýlů ČR.). V rámci oblasti je druh recentně uváděn z lokality Huslenky-Losový, okolí Halenkova a Nového Hrozenkova (KURAS & BENEŠ 1996; KURAS & SITEK 2007). Historicky je nález druhu uváděn z lokality Velké Karlovice-Miloňov (6675, 26.VI.1952, 1 ex., lgt. E. Fiala, det. LS, coll. L. Fiala, Vsetín). Jedná o řídkce rozšířenou vřetenušku, preferující jižně exponované, opuštěné extenzivní pastviny, kde jsou dosud časté plochy se sporou vegetací a hojný pcháč bělohlavý (*Cirsium eriophorum*). Vzhledem k malé velikosti a časnému fenologickému výskytu může být přehlížena a ve skutečnosti v oblasti více rozšířena.

Materiál:

- 6575:** Hutisko-Solanec, Zákopčí, 13.VI.2007, 1 ex., lgt. T. Kadlec;
- 6674:** Halenkov-Dinotice, 5.VII.2006, 1 ex., lgt. LS; Halenkov-Lušová, 6.VII.2009, 2 ex., lgt. LS, 13.VII.2010, 1 ex., lgt. LS; Halenkov-Dinotice, Svrčín, 5.VII.2006, 6 ex., lgt. LS; Huslenky-Losový, 28.VI.2010, 1 ex., lgt. LS;
- 6675:** Karolinka-Kobylská, 12.VII.2009, 2 ex., lgt. LS; Velké Karlovice-Bzové, 14.VII.2010, 1 ex., lgt. LS;
- 6676:** Velké Karlovice-Koncová, 10.VII.2006, 2 ex., lgt. M. Zapletal.

ČELEĎ SOUMRAČNÍKOVITÍ (HESPERIIDAE)

Soumračník skořicový

***Spialia sertorius* (Hoffmannsegg, 1804)**

Ohrožený druh, vázaný na otevřené xerothermní biotopy stepního charakteru se sporou vegetací a množstvím narušeného povrchu půdy (BENEŠ et al. 2002). Druh je v Červeném seznamu bezobratlých hodnocen jako zranitelný (VU) (FARKAČ et al. 2005). V minulosti

se běžně vyskytoval na odhalených hranách polních cest, na pastvinách či kamenitých sesuvech, v současnosti na severní Moravě na několika málo lokalitách, většinou ve vápencových lomech, larva žije na krvavci menším (*Sanguisorba minor*) (BENEŠ et al. 2002). V minulosti hlášen ze Vsetína (6.V.1966, 1 ex., lgt. Z. Valchář, coll. Muzeum regionu Valašsko, Vsetín). V posledních letech byl znám vzácně pouze v nPP Losový (KURAS & SITEK 2007), v údolí Halenkov-Lušová (ZAPLETAL & SPITZER 2009) a Dinotice (SPITZER & BENEŠ 2008). Ochrana druhu spočívá v zamezení zarůstání polních cest a podpoře extenzivní pastvy především na velmi strmých svazích, kde vlivem pastvy dochází k narušování vegetačního krytu (cf. BENEŠ et al. 2002; KONVIČKA et al. 2005).

Materiál:

6674: Halenkov-Dinotice, 5.VII.2006, 1 ex.; lgt. LS, 16.VIII.2007, 1 ex., lgt. LS; Halenkov-Hluboké, 25.VII.2006, 1 ex. lgt. LS; Halenkov-Lušová, 16.VIII.2007, 1 ex., lgt. LS; Hovězí-Hovízky, 16.VI.2008, 2 ex., observ. LS; Huslenky-Losový, 27.VII.2006, 2 ex., lgt. J. Dandová, 17.VIII.2009, 1 ex., observ. LS;

6675: Karolinka, 29.V.2006, 2 ex., lgt. L. Fiala, 28.V.2007, 2 ex. L. Fiala, 11.VI.2007, 1 ex., observ. L. Fiala; Nový Hrozenkov-Břežítá, 8.VII.2006, 1 ex., lgt. J. Darebník; Velké Karlovice-Jezerné, 20.VI.2007, 2 ex., lgt. L. Fiala; 29.V.2006, 2 ex., lgt. L. Fiala;

6773: Liptál-Hořansko, 2.VI.2008, 10 ex., observ. LS.

Soumračník bělopásný

***Pyrgus alveus* (Hübner, 1803)**

Druh je v Červeném seznamu bezobratlých hodnocen jako zranitelný (VU) (FARKAČ et al. 2005). V minulosti řídký rozšířený druh ve všech moravských pahorkatinách. V současnosti v celé ČR velmi lokální a vzácný. Živnou rostlinou je devaterník velkokvětý (*Helianthemum grandiflorum*) (BENEŠ et al. 2002). V oblasti byl vzácně nalézán na extenzivních pastvinách pravidelně až do 70. let 20. století (DERNICKÝ 1945; STIOVA 1975; coll. Muzeum Beskyd, Frýdek-Místek; coll. Muzeum regionu Valašsko, Vsetín). Od té doby je tento druh na Valašsku a CHKO Beskydy neznámý (Databáze Mapování motýlů ČR).

V roce 2007 byli pozorováni dva jedinci v obci Halenkov na ovčích extenzivních pastvinách s velmi vysokou diverzitou motýlů. Vzhledem k pozdnímu fenologickému výskytu a charakteru lokality nehrozí záměna s podobnými druhy, jako jsou *Pyrgus armoricanus* (Hübner, 1803), *P. trebevicensis* (Warren, 1926) a *P. serratae* (Rambur, 1839). Jedná se o jediné recentní údaje pro celou severní Moravu.

Materiál:

6674: Halenkov-Dinotice, 16.VIII.2007, 1 ex., observ. LS.; Halenkov-Lušová, 16.VIII.2007, 2 ex., observ. LS.

Soumračník čárkovaný

***Hesperia comma* (Linnaeus, 1758)**

Druh je v Červeném seznamu bezobratlých hodnocen jako zranitelný (VU) (FARKAČ et al. 2005), v minulosti se vyskytoval plošně, značně ustoupil především v chladnějších oblastech. Je vázán na otevřená a často narušovaná stanoviště, preferuje krátkostébelné výslunné trávníky. Živnou rostlinou je na těchto biotopech hojná kostřava ovčí (*Festuca ovina* agg.) (BENEŠ et al. 2002). Druh je z Valašska historicky udáván (Vsetín, 5.VIII.1967, 1 ex., lgt. Z. Valchář, Veselá, 24.VII.1963, 1 ex., lgt. M. Griga, 27.VIII.1966, 1 ex., lgt. M. Griga, vše coll. Muzeum regionu Valašsko, Vsetín), z okolí Valašského Meziříčí-Junákova a Domorackého lesa (DERNICKÝ 1945), z Bystřičky a Horní Bečvy (STIOVA 1975) a z Dolní Bečvy (kolem roku 1950, lgt. L. Stiova; BENEŠ et al. 2002, Databáze Mapování motýlů ČR). Na Valašsku recentně zjištěn především ve střední a jižní části CHKO Beskydy (údolí Vsetínské Bečvy a okolí Rožnova pod Radhoštěm), kde je nyní velmi rozšířený na extenzivních pastvinách, kde dobytek často narušuje drn. Motýl je ohrožen ústupem pastvy a zarůstáním dříve pravidelně narušovaných ploch (BENEŠ et al. 2002).

Materiál:

6574: Valašská Bystřice, 22.VII.2007, 1 ex., observ. LS; Vidče, 24.VI.2007, 20 ex., lgt. J. Pavelka;

6575: Horní Bečva, 14.VII.2007, 2 ex., observ. J. Skala, 25.VII.2007, 1 ex., observ. J. Darebník; Horní Bečva-Bukoviny, 15.VIII.2007, 2 ex., observ. M. Menšík; Horní Bečva-Kudlačena,

- 19.VIII.2007, 1 ex., observ. T. Kadlec; Hutisko-Solanec, 14.VII.2007, 1 ex., observ. J. Skala, 25.VIII.2007, 5 ex., observ. J. Skala; Hutisko-Solanec, Zákopčí, 18.VIII.2007, 1 ex., observ. T. Kadlec;
- 6576:** Horní Bečva-Kladnatá, 15.VII.2009, 10 ex., observ. J. Darebník;
- 6673:** Kateřinice, 6.VIII.2009, 1 ex., observ. LS; Ratiboř, 6.VIII.2009, 1 ex., observ. LS; Vsetín-Semetín, 2.VIII.2009, 2 ex., observ. observ. LS;
- 6674:** Halenkov-Hluboké, 2005–2010, řídký výskyt, observ. LS; Halenkov-Dinotice, 2005–2010, hojný výskyt, observ. LS; Halenkov-Lušová, 2005–2010, hojný výskyt, observ. LS; Hovězí-Hovízky, 6.VIII.2007, 1 ex., observ. LS, 16.VIII.2007, 5 ex., observ. LS; Huslenky-Bratřejůvka, 2005–2010, hojný výskyt, observ. LS; Huslenky-Černé, 11.VIII.2009, 2 ex., observ. LS; Huslenky-Losový, 2004–2010, hojný výskyt, observ. LS; Malá Bystřice-Bošová, 22.VII.2007, 5 ex., observ. LS, 21.VIII.2007, 1 ex., observ. LS; Valašská Bystřice-Tísňavy, 1.VIII.2007, 1 ex., observ. J. Pavelka, 21.VII.2007, 10 ex., observ. J. Pavelka, 22.VII.2009, 100 ex., observ. LS; Vsetín-Horní Jasénka, 31.VII.2008, 2 ex., observ. LS;
- 6675:** Karolinka, 2006–2010, hojný výskyt, observ. LS; Karolinka-Kobylská, 2007–2010, hojný výskyt, observ. LS; Karolinka-Ratkov, 2006–2010, hojný výskyt, observ. LS; Nový Hrozenkov-Babínek, 2006–2010, hojný výskyt, observ. LS; Nový Hrozenkov-Babíneček, 2006–2010, hojný výskyt, observ. LS; Nový Hrozenkov-Břežítá, 2006–2010, hojný výskyt, observ. LS; Nový Hrozenkov-Vranča, 2006–2010, hojný výskyt, observ. LS; Valašská Bystřice-Šerhovny, 1.VIII.2007, 5 ex., observ. J. Pavelka; Velké Karlovice-Jezerné, 16.VIII.2006, 10 ex., observ. L. Fiala; Velké Karlovice-Bzové, 2006–2010, hojný výskyt, observ. LS;
- 6676:** Velké Karlovice-Podtáté, 30.VII.2008, 5 ex., observ. LS; Velké Karlovice-Tísňavy, 29.VII.2008, 5 ex., observ. LS;
- 6773:** Liptál-Hořansko, 5.VII.2008, 2 ex., observ. LS;
- 6774:** Huslenky-Kýchová, 19.VIII.2006, 2 ex., observ. M. Menšík, 2007–2010, hojný výskyt,

observ. LS; Huslenky-Uherská, 19.VIII.2006, 6 ex., observ. J. Skala, 20.VIII.2006, 1 ex., observ. M. Menšík, 2007–2010, hojný výskyt, observ. LS; Leskovec, 14.VI.2006, 5 ex., observ. F. Tyralík; Valašská Senice, 18.VIII.2006, 1 ex., observ. J. Darebník; Zděchov, 19.VIII.2006, 1 ex., observ. J. Skala, 1.VIII.2008, 1 ex., observ. LS;

6775: Nový Hrozenkov-Kohútka, 29.VII.2006, 10 ex., observ. M. Menšík.

ČELEĎ OTAKÁRKOVITÍ (PAPILIONIDAE)

Jasoň dymnivkový

Parnassius mnemosyne (Linnaeus, 1758)

Zákonem chráněný druh, veden v Příloze č. IV – směrnice 92/43/EHS, druh je řazen v kategorii Kriticky ohrožený (Příloha č. III vyhlášky Ministerstva životního prostředí ČR č. 395/1992 Sb.). Druh je v Červeném seznamu bezobratlých hodnocen jako kriticky ohrožený (CR) (FARKAČ et al. 2005). Je vázán na prosvětlené listnaté lesy a široké lesní lemy s bohatým bylinným patrem; živnou rostlinou larev jsou dymnivky (*Corydalis* spp.) (BENEŠ et al. 2002). Přehled historického a recentního rozšíření na Moravě publikovali KURAS et al. (2000).

Na Valašsku žije v současnosti trvale pouze v komplexu lokalit na hřebeni Javorníků, odkud jej z roku 1932 udává již DERNICKÝ (1945), dále pak L. Fiala (Vsetín, 29.V.1983, 1 ex., coll. L. Fiala). Lokalita je dlouhodobě monitorována (SPITZER 2005–2006, 2008–2010; VALCHÁŘOVÁ 2007). Objeven byl pak i dále na hřebeni Javorníků v okolí vrcholů Stolečný a Frňovské, v sedle Bukovina a na hraniční linii pod vrcholem Makyta (poslední dva údaje pocházejí ze slovenské strany hranice). Zálet jedné samice byl sledován v závěru údolí Karolinka-Stanovnice. Ojedinelý nález z roku 2008 pochází z Veřovic- vrchů, odkud je historicky znám z oblasti vrchů Trojačka a Huštýn (DERNICKÝ 1945; STIOVA 1975; KURAS et al. 2000), přes usilovnou snahu o potvrzení výskytu nebyl v následujících letech na západním předhůří Moravskoslezských Beskyd znovu zjištěn. Na hřebeni Javorníků je motýl ohrožen postupující sukcesí vedoucí k zapojování lesních porostů, výsadbou jehličnanů a intenzivní výstavbou přímo na lokalitách výskytu.

Materiál:

- 6474:** Hodslavice, 27.V.2008, 1 M, observ. Václav Štěpánský;
- 6675:** Karolinka-Stanovnice, 28.V.2007, 1 ex., lgt. L. Fiala; Malý Javorník-sedlo (Karolinka-Stanovnice), 5.VI.2010, 2 M, observ. LS, Malý Javorník-Sedlo Bukovina (cca 100 m od hranice na slovenské straně), 26.V.2007, několik ex., observ. J. Růžička;
- 6774:** Huslenky-Makyta, lesní louka na hranici se SR, 26.V.2007, 10 ex., observ. L. Fiala;
- 6775:** Nový Hrozenkov-vrchy Stolečný a Frňovské (Javorníky), 21.VI.2005, 1 ex., observ. LS, 28.V.2007, 1 ex., observ. L. Fiala, Nový Hrozenkov-Kohútka, 20.V.2006, 20 ex., observ. LS, 5.VII.2006, 1 ex., observ. M. Menšík, 25.V.2007, 16 ex., J. Valchářová, 19.V.2009, 38 ex., observ. LS, 5.VI.2010, 2 ex., observ. LS; Nový Hrozenkov-Portáš, 21.VI.2005, 30 ex., observ. LS, 20.V.2006, 31 ex., observ. LS, 5.VII.2006, 5 ex., observ. M. Menšík, 19.V.–9.VI.2007, 67 ex., observ. J. Valchářová, 20.V.2008, 8 ex., observ. LS, 19.V.2009, 49 ex., observ. LS.

Otakárek ovocný***Iphiclides podalirius* (Linnaeus, 1758)**

Zákonem chráněný druh v kategorii Ohrožený (Příloha č. III vyhlášky Ministerstva životního prostředí ČR č. 395/1992 Sb.), v Červeném seznamu bezobratlých hodnocen jako zranitelný (VU) (FARKAČ et al. 2005), vázaný na výslunné křovinaté stráně, larva žije na nízkých keřích slivoní (*Prunus* spp.) a hlohů (*Crataegus* spp.). Do poloviny 20. století se v regionu nehojně vyskytoval, uvádí jej např. G.A. Řičan (TKAČÍKOVÁ & SPITZER 2010) nebo DERNICKÝ (1945). Výskyt druhu v regionu byl poprvé po několika desetiletích potvrzen v rámci inventarizace NPR Pulčín-Hradisko (3.VI.2005, 1 ex., J. Darebník observ.) a PP Vršky-Díly ve Vsetíně (BĚLÍN 2005). V roce 2007 byl druh hlášen z okolí obce Bystřička, v letech 2006 a 2007 pak z údolí Halenkov-Lušová (S. Kovařík observ.) a v roce 2008 byl opakovaně pozorován v okolí Vsetína a Halenkova. Druh se v posledních letech opět vrací na severní a střední Moravu, kde byl po tři desetiletí nezvěstný (Databáze Mapování motýlů ČR; cf. BENEŠ et al. 2002).

Materiál:

- 6673:** Kateřinice-vrch Chladná, VII.2008, 1 ex., observ. J. Fiala; Lhota u Vsetína, 7.VIII.2008, 1 ex., lgt. LS; Pržno-vrch Václavsko, VII.2008, 1 ex., lgt. J. Fiala, V.2010, 1 ex., observ. J. Fiala; Ratiboř, 6.VIII.2006, 1 ex., lgt. LS;
- 6674:** Halenkov-Lušová, 2006–2007, ojediněle, observ. S. Kovařík; Vsetín, 25.VII.2008, 1 ex., observ. LS, 18.VIII.2008, 1 ex., observ. LS, 16.VII.2010, 1 ex., observ. LS; Vsetín-Za Díly, 25.IV.2009, 1 ex., observ. L. Fiala, 30.IV.2010, 1 ex., observ. L. Fiala, 7.V.2010, 1 ex., observ. L. Fiala, 10.V.2010, 1 ex., observ. L. Fiala;
- 6773:** Neubuz (na hranici okresu), 7.VIII.2008, 1 ex., lgt. LS; Prlov, 25.VII.2008, 1 ex., observ. LS.

ČELEĎ MODRÁSKOVITÍ (LYCAENIDAE)**Pestrobarvec petrklíčový*****Hamearis lucina* (Linnaeus, 1758)**

Jedná se o ohrožený druh, v Červeném seznamu bezobratlých hodnocen jako zranitelný (VU) (FARKAČ et al. 2005), který je vázán na mozaiku zarostlejších ploch s mladými stromy a otevřených květnatých vlhkých pasek či lesních louček a jejich lemů. Larva je monofágní, žije na prvosenkách (*Primula* spp.) (BENEŠ et al. 2002). V rámci severní a střední Moravy druh výrazně ustoupil. V mnoha regionech vymizel (BENEŠ et al. 2002). V minulosti žil například i přímo ve Vsetíně: Vsetín-Vršky, 8.VI.1965, jednotlivě, Z. Valchář observ. (VALCHÁŘ 1997), je udáván i z Valašského Meziříčí (DERNICKÝ 1945), Horní Bečvy (STIOVA 1975). Nalezen byl i v obci Veselá (19.VI.1963, 1 ex., lgt. M. Griga, coll. Muzeum regionu Valašsko, Vsetín). Na Valašsku nalezen po více než dvaceti letech na dvou lokalitách, na květnatých místech v nivě potoka s řídkým porostem olší a vrb či na zarůstajícím lučním prameništi, v regionu je velmi lokální a vzácný, bezprostředně ohrožený vymizením.

Materiál:

- 6674:** Halenkov-Dinotice, 8.VI.2006, 1 F, lgt., det. et coll. LS;
- 6774:** Huslenky-U Krétů, 18.VI.2006, 1 ex., lgt. M. Menšík.

Ohniváček černočárný***Lycæna dispar* (Haworth, 1803)**

Zákonom chráněný druh (silně ohrožený druh – Příloha č. III vyhlášky Ministerstva životního prostředí ČR č. 395/1992 Sb.), veden v Příloze č. II – směrnice 92/43/EHS. V současnosti není ohrožen, v posledních 20 letech na celé severní Moravě probíhá rychlá expanze, a to i na ruderalní biotopy. Druhu pravděpodobně prospěl útlum intenzivní pastvy skotu a s tím spojené zarůstání pastvin nitrofilními druhy šťovíků. Larvální vývoj probíhá na širokolistých šťovících (především *Rumex obtusifolium* a *R. crispus*). V regionu byl poprvé zjištěn až v roce 1993 (Huslenky-Buchlov, T. Kuras leg. et coll.), poté expandoval na další lokality, častěji se začal objevovat až po roce 2000 (BENEŠ et al. 2002; STONAVSKÝ 2005). Recentně se na Valašsku vyskytuje zřídka, převážně na nivních loukách, tvoří zde dvě generace.

Materiál:

- 6574:** Rožnov pod Radhoštěm-Dolní Paseky, 11.VI.2008, 7 ex., observ. D. Charvát; Rožnov pod Radhoštěm-Uhliska, 1 ex., observ. J. Darebník;
- 6674:** Halenkov-Hluboké, 24.VIII.2004, 1 ex., observ. LS, 22.VI.2005, 1 ex., observ. LS, 25.VII.2006, 1 ex., observ. LS, 31.VIII.2008, 1 ex., observ. LS; Halenkov-Dinotice, 19.VII.2007, 10 ex., observ. LS; Halenkov-Lušová, 28.VII.2008, 1 ex., observ. LS, 16.VIII.2009, 1 ex., observ. LS; Hovězí-Hovízky, 16.VI.2008, 1 ex., observ. LS; Huslenky-Losový, 18.VIII.2006, 1 ex., observ. LS, 15.VII.2009, 1 ex., observ. LS; Vsetín-Ježůvka, 26.VI.2005, 1 ex., LS; Vsetín-Velký Skalník, 25.VI.2008, 1 ex., observ. LS;
- 6773:** Lačnov-Vařákovy Paseky, 17.VI.2009, 1 ex., observ. LS;
- 6774:** Hovězí-Hořansko, 19.VIII.2006, 2 ex., observ. F. Tyralík; Pulčín, 15.VI.2006, 1 ex., observ. V. Trochta.

Ostruháček jilmový***Satyrrium w-album* (Knoch, 1782)**

Druh je veden v Červeném seznamu ohrožených druhů bezobratlých v kategorii VU (ohrožený) (FARKAČ et al. 2005). Motýl je stále rozšířen po celé ČR, převážně v pahorkatinách a v podhůří, nikde však není hojný a vzhledem

ke způsobu života (imága žijí ve stromovém patře) uniká pozornosti. Živnou rostlinou jsou všechny druhy jilmů (*Ulmus* spp.). Nejčastější je v nivách potoků a řek a v navazujících lesních lemech (BENEŠ et al. 2002). Na Valašsku sporadicky nalézáný druh, nejčastěji v těsné blízkosti vegetace podél vodotečí.

Materiál:

- 6573:** Choryně-PP Stráž, 5.VIII.2004, 1 ex., lgt. LS;
- 6674:** Halenkov-Dinotice, 18.VII.2006, 1 ex., lgt. LS, 25.VII.2006, 5 ex., observ. LS; Halenkov-Hluboké, 25.VII.2006, 2 ex., lgt. LS; Huslenky-Losový, 27.VII.2006, 1 ex., lgt. J. Dandová;
- 6675:** Karolinka-Kobylská, 28.VII.2006, 1 ex., lgt. LS; Nový Hrozenkov-Babínek, 31.VII.2006, 1 ex., lgt. LS;
- 6676:** Velké Karlovice-Malá Hanžlůvka, 12.VII.2004, 1 ex., lgt. LS.

Ostruháček kapnicový***Satyrrium acaciae* (Fabricius, 1787)**

Teplomilný druh, v Červeném seznamu ohrožených druhů bezobratlých veden v kategorii VU (zranitelný) (FARKAČ et al. 2005). V ČR lokálně rozšířen, převážně ve středních a severních Čechách a na jižní a střední Moravě (BENEŠ et al. 2002). Tvoří lokální populace s omezenou schopností migrace do okolí. Žije na teplých a členitých křovinatých stanovištích, většinou svažitého charakteru. Druh z Valašska udávají KURAS & SITEK (2007). V rámci Valašska druh stále řídce rozšířen v údolí Vsetínské Bečvy, hlavně na zarůstajících výhřevných opuštěných pastvinách, kde hojně roste jeho živná rostlina slivoň trnka (*Prunus spinosa*). Sukcesí změny vedoucí k zarůstání luk a pastvin mu zjevně prospívají, v případě zapojení keřového patra se ze svých lokalit ale vytrácí. Jedná se o jedinou oblast výskytu na celé severní Moravě.

Materiál:

- 6674:** Halenkov-Provazné, 17.VII.2006, 1 ex., lgt. L. Fiala; Halenkov-Dinotice, 5.VII.2006, 4 ex., observ. LS; Halenkov-Hluboké, 25.VII.2006, 5 ex., observ. LS; Halenkov-Lušová, 28.VII.2008, 1 ex., lgt. LS; Huslenky-Bratřejůvka, 17.VII.2005, 1 ex., lgt. LS; Huslenky-Buchlov, 6.VII.2006, 1 ex., lgt. J. Dandová;
- 6675:** Halenkov-Břežítá, 29.VII.2008, 3 ex., lgt.

LS; Nový Hrozenkov-Babíneček, 15.VII.2006, 10 ex., observ. L. Fiala; Nový Hrozenkov-Babínek, 20.VII.2008, 2 ex., observ. LS

6774: Huslenky-Kýchová, 13.VII.2006, 5 ex., observ. M. Menšík.

Modrásek štírovníkový

***Cupido argiades* (Pallas, 1771)**

Druh je veden na Červeném seznamu ohrožených druhů bezobratlých v kategorii NT (téměř ohrožený) (FARKAČ et al. 2005). V ČR historicky běžný v teplejších oblastech státu. Na území Čech motýl ustupuje, na Moravě se na začátku 90. let 20. století začal silně šířit na sever a znovu se vracet do krajiny (BENEŠ et al. 2002; STONAVSKÝ 2006). V současnosti byl nalezen již na hranicích s Polskem (Databáze Mapování motýlů ČR). Motýl na severní Moravě tvoří tři generace, živnými rostlinami jsou bobovité byliny. Druh vyhledává narušená místa se sporou vegetací na xerothermích i mezofilních loukách, osídluje také ruderaly (BENEŠ et al. 2002). Z Valašska jej udávají DERNICKÝ (1945) a KURAS & SITEK (2007). V současnosti zde již tvoří dobře stabilizované populace a vyskytuje se plošně.

Materiál:

6573: Choryně-PP Stráž, 14.VII.2007, 1 ex., lgt. LS;

6673: Kateřinice, 6.VIII.2009, 1 ex., lgt. LS; Liptál-Hořansko, 11.IX.2006, 1 ex., lgt. LS, 5.VIII.2008, 1 ex., lgt. LS; Lhota u Vsetína, 5.VIII.2008, 1 ex., lgt. LS, 7.VIII.2008, 1 ex., lgt. LS;

6674: Halenkov-Cáb, 12.VII.2008, 2 ex., observ. LS; Halenkov-Dinotice, 16.VIII.2007, desítky ex., observ. LS, 20.VII.2008, 2 ex., observ. LS, 1.IX.2008, 40 ex., observ. LS; Halenkov-Hluboké, 12.VIII.2007, desítky ex., observ. LS, 31.VIII.2008, 10 ex., observ. LS; Halenkov-Lušová, 16.VIII.2007, desítky ex., observ. LS, 1.IX.2008, 10 ex., observ. LS, 4.V.2009, 1 ex., observ. LS, 14.VII.2009, 10 ex., observ. LS, 7.VIII.2009, 1 ex., observ. LS; Hovězí-Hovízky, 16.VIII.2007, desítky ex., observ. LS; Huslenky-Bratřejůvka, 17.VII.2005, 1 ex., observ. LS, 1.IX.2008, 10 ex., observ. LS; Huslenky-Černé, 14.VII.2009, 20 ex., observ. LS; Huslenky-Losový, 11.VII.2005, 1 ex., observ. LS, 15.VII.2007, 2 ex., observ. LS, 16.VIII.2007, desítky ex., observ. LS; Malá

Bystřice, 9.VII.2009, 1 ex., lgt. LS; Valašská Bystřice, 9.VII.2009, 1 ex., lgt. LS; Vsetín-Luh, Za díly, 12.V.2004, 1 ex., lgt. L. Fiala, 18.V.2004, 1 ex., lgt. L. Fiala, 8.V.2009, 2 ex., lgt. LS, 17.VIII.2009, 1 ex., lgt. L. Fiala, 18.VIII.2009, 1 ex., lgt. L. Fiala;

6675: Halenkov-Břežítá, 13.VII.2009, 5 ex., observ. LS; Karolinka, 11.VI.2006, 1 ex., lgt. L. Fiala; Karolinka-Ratkov, 6.VII.2007, 1 ex., lgt. LS; Nový Hrozenkov-Babínek, 16.VIII.2007, 10 ex., observ. LS, 15.VII.2009, 1 ex., lgt. LS; Nový Hrozenkov-Babíneček, 16.VIII.2007, 2 ex., observ. LS; Nový Hrozenkov-Vranča, 9.VII.2009, 1 ex., lgt. LS;

6676: Velké Karlovice-Tísňavy, 29.VII.2008, 1 ex., lgt. LS;

6773: Prlov, 27.V.2008, 1 ex., observ. LS; Seninka, 2.V.2008, 1 ex., lgt. LS;

6774: Huslenky-Kýchová, 14.VI.2006, 1 ex., observ. LS; Huslenky-Uherská, 1.VIII.2008, 1 ex., observ. LS, 7.VI.2009, 1 ex., observ. LS; Zděchov-U Frýdlů, 1.VIII.2008, 1 ex., lgt. LS.

Modrásek tolicový

***Cupido decoloratus* (Staudinger, 1886)**

V minulosti ohrožený, nyní se na severní a střední Moravě zvětšuje areál druhu a motýl se šíří na sever i do hor, pravděpodobně v souvislosti s globálním oteplováním (cf. KONVIČKA et al. 2003; BENEŠ et al. 2002; Databáze Mapování motýlů ČR). Druh je v Červeném seznamu bezobratlých hodnocen jako téměř ohrožený (NT) (FARKAČ et al. 2005), motýl osídluje vysokostébelné subxerothermní trávníky. U nás žije ve dvou generacích, živnou rostlinou jsou bobovité byliny (BENEŠ et al. 2002). První nález na Valašsku pochází z roku 2004 – Lhota u Vsetína, M. Konvička leg., JB det. (Databáze Mapování motýlů ČR). Přes poměrně razantní šíření modráška na střední a severní Moravě (Databáze Mapování motýlů ČR) je na Valašsku stále poměrně řídkým a sporadicky se objevujícím druhem.

Materiál:

6673: Lhota u Vsetína, 22.VIII.2004, 1 ex., observ. M. Konvička;

6674: Halenkov-Lušová, Šuláčci, 14.VI.2009, 1 ex., lgt. LS; Vsetín-Luh, Za díly, 18.V.2006, 1 ex., lgt. L. Fiala, 31.VII.2006, 1 ex., lgt. L.

- Fiala, 3.VIII.2006, 1 ex., lgt. L. Fiala, 14.V.2007, 1 ex., lgt. L. Fiala, 21.VII.2007, 2 ex., lgt. LS, 27.VII.2007, 1 ex., lgt. L. Fiala, 27.VIII.2008, 1 ex., lgt. L. Fiala, 11.V.2009, 1 ex., lgt. LS, 30.V.2010, 1 ex., lgt. LS;
- 6675:** Karolinka, 11.VI.2006, 1 ex., lgt. L. Fiala; Nový Hrozenkov-Babíneček, 21.VII.2007, 1 ex., lgt. LS; Nový Hrozenkov-Brodská, 27.VII.2006, 1 ex., lgt. LS;
- 6676:** Velké Karlovice-Malá Hanžlůvka, 14.VI.2009, 1 ex., lgt. LS;
- 6773:** Liptál-Hořansko, 5.VIII.2008, 1 ex., lgt. LS;
- 6774:** Zděchov, 1.VIII.2008, 1 ex., lgt. LS.

Modrásek černoskvřnný

Phengaris arion (Linnaeus, 1758)

Zákonem chráněný druh. Druh je v Červeném seznamu bezobratlých hodnocen jako kriticky ohrožený (CR) (FARKAČ et al. 2005). V ČR v minulosti značně rozšířený motýl, nyní (nepočítáme-li Vsetínsko) přežívá na méně než 20 lokalitách (v posledních letech zaznamenal plošný úbytek i v celé CHKO Bílé Karpaty, kde nyní přežívá pouze v její severní části). Dle výsledků celorepublikového monitoringu hostí jižní část Beskyd nejsilnější metapopulaci modráska v rámci celé České republiky (SPITZER 2005–2010b; SPITZER et al. 2009b; Databáze Mapování motýlů ČR). Motýl žije na extenzivních pastvinách, je obligátně myrmekofilní, larvy z počátku žijí v květenství mateřídoušek (*Thymus* spp.) vzácněji dobromysli obecné (*Origanum vulgare*), poté larvy parazitují v mraveništech mravenců rodu *Myrmica* (BENEŠ et al. 2002). Modrásek obývá výhřevné svažité plochy, kde se dosud pasou ovce či se jedná o nedávno opuštěné pastviny. Nutná je přítomnost závětrných struktur, vysoké denzity krátkostébelných ploch s mateřídouškou a bohaté nabídky nektaru. V případě zvýšení zástinu či nahromadění rostlinné hmoty spojené s expanzí mechů z lokality mizí (SPITZER et al. 2009b). Ochrana tohoto druhu by proto měla být v CHKO Beskydy prioritou, na bezlesých stanovištích ve Vsetínských vrších by motýl měl být hlavním předmětem ochrany. Na dosud perspektivních zarůstajících místech znovu obnovit extenzivní pastvu (MLÁDEK et al. 2006) a všechny známé populace by měly být každo-

ročně monitorovány. Dosud funkční beskydská metapopulace modráska černoskvřnného je významná i celoevropsky.

Materiál:

- 6575:** Hutisko-Solanec, 14.VII.2007, 1 ex., observ. J. Skala;
- 6674:** Halenkov-Dinotice, 2005–2010, početný a plošný výskyt, observ. LS; Halenkov-Hluboké, 2005–2010, řídký a ojedinělý výskyt, observ. LS; Halenkov-Lušová, 2005–2010, početný a plošný výskyt, observ. LS; Hovězí-Hovízky, 2006–2010, početný a plošný výskyt, observ. LS; Huslenky-Bratřejůvka, 2005–2010, početný a plošný výskyt, observ. LS; Huslenky-Černý, 2009–2010, řídký výskyt, observ. LS; Huslenky-Losový, 2005–2010, početný a plošný výskyt, observ. LS; Vsetín-Velký Skalník, 10.VII.2007, 1 ex., observ. LS;
- 6675:** Karolinka-Kobylská, 2006–2010, početný a plošný výskyt, observ. LS; Karolinka-Ratkov, 2005–2010, početný a plošný výskyt, observ. LS; Karolinka-Stanovnice, 2009, řídký výskyt, observ. LS; Nový Hrozenkov-Babínek, 2006–2010, početný a plošný výskyt, observ. LS; Nový Hrozenkov-Babíneček, 2006–2010, početný a plošný výskyt, observ. LS; Nový Hrozenkov-Brodská, 2006–2008, řídký výskyt, observ. LS; Nový Hrozenkov-Břežítá, 2006–2010, řídký výskyt, observ. LS; Nový Hrozenkov-Vranča, 2006–2010, na extenzivních pastvinách hojný, jinak ojedinělý výskyt, observ. LS; Velké Karlovice-Bzové, 2007–2010, na extenzivních pastvinách hojný, jinak ojedinělý výskyt, observ. LS; Velké Karlovice-Pluskovec, 22.VII.2007, 1 ex., observ. J. Beneš;
- 6676:** Velké Karlovice-Podt'até, Lopušánky, 30.VII.2008, 1 ex., observ. LS; Velké Karlovice-Tišňavy, 30.VII.2008, 1 ex., observ. LS;
- 6773:** Všemina, 1 ex., 7.VIII.2008, 1 ex., observ. LS;
- 6774:** Huslenky-Hrachoveček, 13.VII.2006, 5 ex., observ. M. Menšík; Huslenky-Kýchová, 13.VII.2006, 1 ex., observ. M. Menšík, 21.VII.2007, 1 ex., LS; Huslenky-Uherská, 15.VII.2007, 4 ex., observ. LS; Valašská Senice, 10.VII.2006, 1 ex., observ. J. Darebník;

Modrásek očkovaný***Phengaris teleius* (Bergsträsser, 1779)**

Zákonom chráněný druh. Druh je veden na Červeném seznamu ohrožených druhů bezobratlých v kategorii VU (zranitelný) (FARKAČ et al. 2005). V Beskydech vždy lokální, v posledním desetiletí zde zaznamenal značný ústup vlivem intenzivního obhospodařování nivních údolních luk. Druh je myrmekofilní, živnou rostlinou je krvavec toten (*Sanguisorba officinalis*) (BENEŠ et al. 2002). Motýl byl v minulosti udáván z Valašska jen sporadicky, a to od Valašského Meziříčí (DERNICKÝ 1945), Bystřičky (STIOVA 1975) a Branek (ŠTĚPÁNEK 1975). Recentně jej ze Vsetína hlásil BĚLÍN (2005). Na Vsetínsku je druh pravidelně monitorován na několika lokalitách (SPITZER 2005–2010a). V oblasti Valašska je rozšířen méně často než modrásek bahenní (*Phengaris nausithous*). Vyskytuje se i na extenzivně obdělávaných sušších biotopech, extenzivních pastvinách a maloplošných lučních prameništích. Vyhýbá se místům dlouhodobě neobhospodařovaným a silně podmáčeným, kde je početnější *P. nausithous*.

Materiál:

6673: Kateřinice, 6.VIII.2009, 35 ex., observ. LS; Lhota u Vsetína, 5.VIII.2008, 1 ex., observ. LS; Ratiboř, 6.VIII.2009, 30 ex., observ. LS; Vsetín-Jasénka, 5.VIII.2009, 5 ex., observ. LS; Vsetín-Ohrada, 26.VII.2009, 13 ex., observ. LS; Vsetín-Rokytnice, 5.VIII.2009, 7 ex., observ. LS; Vsetín-Semetín, 2.VIII.2009, 100 ex., observ. LS;

6674: Halenkov-Dinotice, 19.VII.2007, 10 ex., observ. LS, 20.VII.2008, 20 ex., observ. LS, 1.VIII.2009, 1 ex., observ. LS; Halenkov-Lušová, 26.VII.2006, 2 ex., observ. J. Dandová, 6.VIII.2007, 1 ex., observ. LS, 28.VII.2008, 150 ex., observ. LS, 7.VIII.2009, 5 ex., observ. LS, 8.VIII.2009, 20 ex., observ. LS; Halenkov-Provazné, 28.VII.2008, 5 ex., observ. LS; Huslenky, 20.VII.2008, 1 ex., observ. LS; Vsetín-Horní Jasénka, 31.VII.2008, 10 ex., observ. LS;

6773: Liptál-Hořansko, 5.VII.2008, 5 ex., observ. LS;

6774: Huslenky-U Suřanů, 1.VIII.2008, 4 ex., observ. LS; Lužná-Židkovy Paseky, 26.VII.2007, 2 ex., observ. LS; Lidečko, 26.VII.2007, 3 ex.,

observ. LS, Zděchov, 1.VIII.2008, 1 ex., observ. LS.

Modrásek bahenní***Phengaris nausithous* (Bergsträsser, 1779)**

Zákonom chráněný druh. Druh je veden na Červeném seznamu ohrožených druhů bezobratlých v kategorii NT (téměř ohrožený) (FARKAČ et al. 2005). Podobně jako druh *Phengaris teleius* je myrmekofilní s vazbou na živnou rostlinu krvavec toten (*Sanguisorba officinalis*) (BENEŠ et al. 2002). Oba dva druhy se často vyskytují spolu, obývá však i výrazně vlhčí louky než *P. teleius*. Historicky je na Valašsku udáván z okolí Valašského Meziříčí (DERNICKÝ 1945), Bystřičky (STIOVA 1975) a Branek (ŠTĚPÁNEK 1975). Recentně pak ze Vsetína (BĚLÍN 2005) a Choryně, PR Choryňského mokřadu (BĚLÍN 2006). Recentně druh obývá prostor vlastního údolí Vsetínské Bečvy, včetně jejích přítoků. Na Vsetínsku je druh pravidelně monitorován na několika lokalitách (SPITZER 2005–2010a). Nejčastější je přímo v potočnických a říčních nivách na sečených i dlouhodobě nesečených loukách. Řídce se vyskytuje i na lučních prameništích na svazích, v porovnání s příbuzným druhem *P. teleius* dokáže přežívat i na několik let nesečených místech. Na místech výskytu *P. nausithous* a *P. teleius* se nesmí provádět plošná seč v období od konce června do začátku září, nejlépe kosit mozaikovitě, s ponecháním dočasně nesečených ploch do příští seče.

Materiál:

6473: Choryně-PR Choryňský mokřad, 21.VII.2006, 6 ex., observ. LS;

6673: Kateřinice, 6.VIII.2009, 45 ex., observ. LS; Lhota u Vsetína, 5.VIII.2009, 5 ex., observ. LS; Ratiboř, 6.VIII.2009, 36 ex., observ. LS; Vsetín-Janišov, 7.VIII.2009, 1 ex., observ. LS; Vsetín-Ohrada, 26.VII.2008, 2 ex., observ. LS, 26.VII.2009, 26 ex., observ. LS; Vsetín-Semetín, 2.VIII.2009, 59 ex., observ. LS; Vsetín-Vesník, 22.VII.2007, 20 ex., observ. LS, 4.VIII.2009, 16 ex., observ. LS; Vsetín-Žamboška, 26.VII.2009, 1 ex., observ. LS;

6674: Halenkov-Provazný, 28.VII.2008, 16 ex., observ. LS; Halenkov-Dinotice, 19.VII.2007, 10 ex., observ. LS, 20.VII.2008, 20 ex., observ.

LS, 26.VII.2009, 5 ex., observ. LS, 27.VII.2009, 1 ex., observ. LS, 1.VIII.2009, 10 ex., observ. LS; Halenkov-Lušová, 6.VIII.2007, 2 ex., observ. LS, 28.VII.2008, 55 ex., observ. LS, 21.VII.2009, 1 ex., observ. M. Zapletal, 7.VIII.2009, 2 ex., observ. LS, 8.VIII.2009, 20 ex., observ. LS; Huslenky, 20.VII.2008, 6 ex., observ. LS; Janová, 26.VII.2008, 1 ex., observ. LS; Vsetín-Horní Jasénka, 31.VII.2008, 1 ex., observ. LS; Vsetín-Luh, 26.VII.2009, 4 ex., observ. LS; Vsetín-PP Vršky-Díly, 5.VIII.2009, 72 ex., observ. LS; Vsetín-Velký Skalník, 24.VII.2006, 40 ex., observ. LS, 30.VII.2006, 1 ex., observ. LS;

6773: Liptál-Hošansko, 5.VIII.2009, observ. LS; Liptál-Hranice, 7.VIII.2009, 1 ex., observ. LS;

6774: Huslenky-U Suřanů, 1.VIII.2008, 6 ex., observ. LS; Huslenky-Uherská, 1.VIII.2008, 6 ex., observ. LS; Lužná-Židkovy Paseky, 26.VII.2007, 1 ex., observ. LS; Zděchov, 1.VIII.2008, 1 ex., observ. LS; Zděchov-Tarožné, 1.VIII.2008, 2 ex., observ. LS;

6675: Karolinka, 18.VII.2007, 1 ex., observ. LS.

Modrásek bělopásný

Aricia eumedon (Esper, 1780)

Druh je veden na Červeném seznamu ohrožených druhů bezobratlých v kategorii VU (zranitelný) (FARKAČ et al. 2005). V ČR se vyskytuje lokálně, především ve středních nadmořských výškách. Na střední a severní Moravě se lokálně šíří od začátku 90. let 20. století, a to i na sekundární biotopy. Obývá podmáčené zarůstající louky a obdobné biotopy. Živnou rostlinou jsou kakosty (*Geranium* spp.) (BENEŠ et al. 2002). Z oblasti Valašska je historicky udáván DERNICKÝM (1945) hojně u Valašského Meziříčí, ze Stříteže nad Bečvou (STIOVA 1975) a z Pulčína (50. léta 20. století, coll. L. Fiala, Vsetín). V současnosti v okrese Vsetín ojedinělý výskyt, pouze lokálně početnější. Vyskytuje se zde v údolí Vsetínské Bečvy a jejích přítoků, nejčastější je na sečených či zarůstajících nivních loukách, často společně s druhy *P. teleuis* a *P. nausithous*. Ohrožen je intenzivní plošnou sečí nivních luk.

Materiál:

6674: Halenkov-Provazný, 28.VII.2008, 1 ex., lgt. LS; Halenkov-Hluboké, 18.VII.2005, 1 ex., lgt.

LS, 6.VII.2006, 4 ex., lgt. LS, 25.VII.2006, 5 ex., lgt. LS; Halenkov-Dinotice, 5.VII.2006, 1 ex., lgt. LS, 18.VII.2006, 2 ex., lgt. LS, 19.VII.2007, 1 ex., lgt. LS; Vsetín-Ježůvka, 18.VII.2005, 1 ex., LS;

6774: Hovězí-Stříbrník, 18.VII.2004, 2 ex., lgt. LS;

6675: Nový Hrozenkov, 18.VII.2007, 2 ex., lgt. LS; Nový Hrozenkov-Břežítá, 8.VII.2006, 2 ex., lgt. J. Darebník;

6574: Valašská Bystřice, 17.VII.2007, 1 ex., lgt. LS.

Modrásek jetelový

Polyommatus bellargus (Rottemburg, 1775)

Jedná se o ohrožený druh, vedený v kategorii zranitelný – VU (FARKAČ et al. 2005), vázaný na otevřená a často narušovaná stanoviště, preferuje nejvýslunnější krátkostébelné trávníky, stepi, lesostepi a pastviny. Živnou rostlinou je u nás především čičorka pestrá (*Securigera varia*). Motýl je bivoltinní, první generace se objevuje v červnu a červenci, druhá pak od půlky srpna do září (BENEŠ et al. 2002). Na Valašsku se pravidelně objevuje v obou generacích. Historicky je druh udáván hojně z okolí Valašského Meziříčí (DERNICKÝ 1945), recentně pak z lokality Huslenky-Losový (KURAS 1994; KURAS & SITEK 2007; cf. BENEŠ et al. 2002). Žije především na aktivních extenzivních pastvinách, kde dobytek často narušuje drn. Druh je ohrožen ústupem pastvy a zarůstáním dříve pravidelně narušovaných ploch. Valašsko je jedinou v současnosti obývanou oblastí výskytu modráška na severní Moravě (BENEŠ et al. 2002; Databáze Mapování motýlů ČR).

Materiál:

6674: Halenkov-Bratřejůvka, 1.IX.2008, 5 ex., observ. LS; Halenkov-Lušová, 16.VIII.2009, 1 ex., lgt. LS; Hovězí-Hovízky, 16.VI.2008, 10 ex., observ. LS; Huslenky-Losový, 4.VII.2006, 1 ex., lgt. LS, 16.VI.2008, 2 ex., lgt. LS, 15.VII.2009, 1 ex., lgt. LS, 17.VIII.2009, 1 ex., observ. LS, 19.IX.2009, 1 ex., lgt. L. Fiala;

6675: Nový Hrozenkov-Babínek, 12.VII.2009, 1 ex., observ. LS;

6573: Jarcová, 14.VII.2007, 1 ex., observ. LS;

6773: Lačnov-Vařákovy paseky, 17.VI.2009, 1 ex., observ. LS; Liptál, 11.IX.2006, 1 ex., observ. LS;

Modrásek komonicový
***Polyommatus dorylas* (Denis et**
Schiffermüller, 1775)

Druh je v České republice vázaný na lokality se sporou vegetací s narušovaným povrchem půdy, v Červeném seznamu ČR je v kategorii Ohrožený (EN) (FARKAČ et al. 2005). Monofágním housenkám slouží jako potrava úročník bolhoj (*Anthyllis vulneraria*). V minulosti byl v teplých oblastech na stepích a lesostepích se skalnatým či písčitém podkladem a vyskytoval se i na výslunných extenzivních pastvinách v podhůří. V současnosti se v ČR vyskytuje na méně než deseti lokalitách ve velmi malých populacích, bezprostředně ohrožených zánikem – v Čechách na Českolipsku a Svitavsku a na jižní a jihovýchodní Moravě (BENEŠ et al. 2002; ZAPLETAL & SPITZER 2009; Databáze Mapování motýlů ČR).

Modrásek byl 17.VIII.2009 nalezen v katastru obce Halenkov (2 ex., lgt. M. Zapletal), čímž byl potvrzen pro Valašsko po cca čtyřiceti letech; jde o jediný recentní nález pro celou severní Moravu (ZAPLETAL & SPITZER 2009). V roce 2010 bylo provedeno 12 návštěv poslední známé lokality a jejího okolí cílených na potvrzení výskytu populace, bohužel s negativním výsledkem. Motýl je zde pravděpodobně na hranici vymření, celorepublikově jde o jednoho z nejohroženějších druhů denních motýlů.

ČELEĎ BABOČKOVITÍ (NYMPHALIDAE)

Hnědásek kostkovaný
***Melitaea cinxia* (Linnaeus, 1758)**

Ohrožený druh, který v posledních dekádách ustoupil z mnoha původně obývaných regionů. Druh je veden na Červeném seznamu ohrožených druhů bezobratlých v kategorii EN (ohrožený) (FARKAČ et al. 2005). Je vázán na pravidelně narušované plochy krátkostébelných subxerothermních trávníků (BENEŠ et al. 2002). Ve sledované oblasti jsou to výslunné extenzivní pastviny jak hovězího dobytka, tak ovcí, kde je hlavní živnou rostlinou housenek jitrocel kopinatý (*Plantago lanceolata*), na kterém byla nacházena larvální hnízda (JB & LS observ.). V posledních letech se velmi intenzivně rozšířil po celém Valašsku a dále severně do Beskyd (KURAS & SITEK 2007; Databáze

Mapování motýlů ČR), obdobná plošná expanze byla o něco dříve zjištěna v Bílých Karpatech (HORAL et al. 2006), motýl nyní expanduje také na střední Moravě a v prostoru Moravské brány (Databáze Mapování motýlů ČR). Druhu mohlo pomoci pravidelné sečení luk, v jejichž lemech mohou larvální hnízda hnědáška přežívat, a také oteplování klimatu. Nejsilnější populaci druh tvoří v údolí Vsetínské Bečvy, kde postupně vystupuje až do závěrů bočních údolí a pramenných oblastí až ke slovenské hranici (až do 795 m n. m.). Ve střední a severní části Beskyd nebyl tento druh dříve znám, nejbližší byl uváděn z Hostýnských vrchů (SKALA 1912). Na lokalitách jeho výskytu musí být dbáno na důsledné odstraňování stromového a keřového náletu, přičemž musí být zajištěna extenzivní pastva.

Materiál:

6574: Rožnov pod Radhoštěm-Dolní Paseky, 30.V.2008, 2 ex., observ. D. Charvát, 26.VI.2008, 2 ex., lgt. D. Charvát; Valašská Bystřice, 26.V.2007, 5 ex., observ. T. Kadlec, 17.VI.2007, 1 ex., observ. LS;

6575: Dolní Bečva-Černá Hora, 19.VI.2008, 10 ex., observ. D. Charvát; Dolní Bečva-V Rozpitém, 10.VI.2007, 1 ex., observ. M. Menšík; Horní Bečva, 27.V.2007, 20 ex., observ. J. Skala; Horní Bečva-Bukoviny, 10.VI.2007, 1 ex., observ. M. Menšík; Horní Bečva-Kudlačena, 13.V.2007, 1 ex., observ. T. Kadlec, 27.V.2007, 7 ex., observ. T. Kadlec; Hutisko-Solanec, 13.VI.2007, 1 ex., observ. J. Skala; Hutisko-Solanec, Zákopčí, 26.V.2007, 2 ex., observ. T. Kadlec; Prostřední Bečva, 26.V.2007, 30 ex., observ. M. Zapletal;

6576: Horní Bečva-Kladnatá, 14.VI.2009, 10 ex., observ. J. Darebník;

6674: Halenkov-Hluboké, 22.VI.2005, 1 ex., observ. LS, 25.VI.2005, 1 ex., observ. LS, 22.V.2006, 1 ex., observ. LS, 6.VII.2006, 22 ex., observ. LS; Halenkov-Dinotice, 8.VI.2006, 100 ex., observ. LS, 5.VII.2006, 10 ex., observ. LS, 17.VII.2007, 20 ex., observ. LS, 27.VII.2009, 100 ex., observ. LS; Halenkov-Lušová, 6.VI.2006, 1 ex., observ. J. Dandová, 10.VII.2006, 1 ex., observ. J. Dandová, 30.VII.2008, larvální hnízdo, observ. LS, 14.VI.2009, 5 ex., observ. LS, 6.VII.2009, 2 ex., observ. LS; Halenkov-Provazný, 20.VI.2006, 10 ex., observ. L. Fiala;

- Huslenky-Černé, 4.VII.2009, 2 ex., observ. LS, 6.VII.2009, 1 ex., observ. LS, 14.VII.2009, 20 ex., observ. LS; Huslenky-Losový, 7.VI.2006, 2 ex., observ. J. Dandová; Hovězí-Hovízky, 13.VI.2006, 2 ex., observ. F. Tyralík; Valašská Bystřice-Tísňavy, 9.VII.2009, 1 ex., observ. LS; Vsetín-Za Díly, 8.VI.2009, 1 ex., observ. L. Fiala;
- 6675:** Karolinka-Kobylská, 14.VI.2006, 20 ex., observ. J. Pavelka, 14.VII.2006, 20 ex., observ. J. Pavelka; Nový Hrozenkov, 19.VI.2006, 5 ex., observ. L. Fiala; Nový Hrozenkov-Břežitá, 11.VI.2006, 5 ex., observ. J. Darebník, 7.VI.2009, 100 ex., observ. LS; Velké Karlovice-Jezerné, 22.V.2007, 20 ex., observ. L. Fiala, 18.VI.2007, 5 ex., observ. L. Fiala; Velké Karlovice-Pluskovec, 6.VII.2009, 2 ex., observ. LS; Velké Karlovice-Soláň, 15.V.2007, 2 ex., observ. L. Fiala, 21.V.2007, 100 ex., observ. L. Fiala, 20.VI.2007, 1 ex., observ. L. Fiala;
- 6676:** Velké Karlovice-Léskové, 24.VI.2008, 1 ex., observ. LS; Velké Karlovice-Malá Hanžlůvka, 14.VI.2009, 1 ex., observ. LS; Velké Karlovice-Podtáté, 24.VI.2008, 2 ex., observ. LS;
- 6773:** Lačnov-Vařákovy Paseky, 17.VI.2009, 1 ex., observ. LS; Liptál-Hořansko, 2.VI.2008, 10 ex., observ. LS; Pozděchov, 27.V.2008, 2 ex., observ. LS; Prlov, 27.V.2008, 20 ex., observ. LS;
- 6774:** Huslenky-Hrachoveček, 15.VI.2006, 5 ex., observ. M. Menšík; Huslenky-Kýchová, 15.VI.2006, 2 ex., observ. M. Menšík, 7.VI.2009, 100 ex., observ. LS; Huslenky-Uherská, 15.VI.2006, 2 ex., observ. M. Menšík; 1.VIII.2008, larvální hnízdo, observ. LS, 7.VI.2009, 100 ex., observ. LS; Leskovec, 14.VI.2006, 5 ex., observ. F. Tyralík; Pulčín-Potoky, 15.V.2006, 1 ex., observ. V. Trochta;
- 6775:** Huslenky-Papajské sedlo, 7.VI.2009, 2 ex., observ. LS.

Hnědásek černýšový

Melitaea aurelia Nickerl, 1850

Druh je v Červeném seznamu bezobratlých hodnocen jako kriticky ohrožený (CR) (FARKAČ et al. 2005). V minulosti na celé Moravě lokálně rozšířený, v druhé polovině 20. století zaznamenal masivní ústup a vymizel z celé severní a střední Moravy. Na Moravě je jeho

ověřenou živnou rostlinou jitrocel prostřední (*Plantago media*) (D. Novotný pers. comm.), pravděpodobně žije i na dalších rostlinách, jako např. rozrazil (Veronica spp.) a černýše (*Melampyrum* spp.) (BENEŠ et al. 2002). V 80. letech 20. století ještě pravidelně nalézán v podhůří Hostýnských vrchů a na Zlínsku (BENEŠ et al. 2002; Bratřejov, 14.VI.1968, 1 ex., lgt. J. Kamenec, JB & LS det., coll. Muzeum regionu Valašsko, Vsetín). V současnosti se lokálně šíří na sever (Databáze Mapování motýlů ČR), častý je např. v okolí Brumova-Bylnice v severní části CHKO Bílé Karpaty (10.VII.2008, 2 ex., lgt. et det. LS). Nálezy z údolí Vsetínské Bečvy představují první potvrzené údaje o rozšíření na Valašsku. Je pravděpodobné, že v tradičně obhospodařované krajině Valašska je motýl zjevně schopen v rámci lokální expanze rychle zakládat životaschopné populace, o čemž svědčí především početná pozorování v roce 2010. Jedná se o jedinou oblast současného výskytu v rámci celé severní Moravy. Všechny dokladové exempláře byly determinovány na základě preparace genitálií a uloženy ve sbírkách autorů.

Materiál:

- 6674:** Halenkov-Černé, 14.VII.2010, desítky ex., lgt. P. Kepka, det. LS; Halenkov-Dinotice, desítky ex., leg. et observ. LS, det. JB; Halenkov-Lušová, desítky ex., observ. et det. LS; Huslenky-Losový, 18.VI.2009, 2 ex., lgt. et det. M. Konvička & M. Zapletal, 23.VI.2009, 1 ex., lgt. et det. LS, 14.VII.2010, 2 ex., lgt. LS;
- 6675:** Velké Karlovice-Bzové, 16.VII.2010, 5 ex., lgt. P. Kepka, det. LS.

Perletovec maceškový

Argynnis niobe (Linnaeus, 1758)

Druh je v Červeném seznamu bezobratlých hodnocen jako kriticky ohrožený (CR) (FARKAČ et al. 2005). V rámci ČR jde o jednoho z našich nejohroženějších druhů denních motýlů. Dříve byl rozšířený na celém území České republiky. V Čechách je nyní na prahu vymření, na Moravě přežívá již pouze ve VVP Vyškov-Dědice, na jižním úpatí Chřibů, Bílých Karpatech a ve Vsetýnských vrších, Moravskoslezských a Slezských Beskydech (cf. BENEŠ et al. 2002; Databáze Mapování motýlů ČR). I v minulosti byl na

Valašsku také plošně rozšířený (DERNICKÝ 1945; BRABEC 1987).

V současnosti přežívají v ČR životaschopné populace pouze v Bílých Karpatech kde byl však za poslední dva roky zaznamenán výrazný úbytek početnosti (cf. HORAL et al. 2006), Vsetínských vrších a Beskydech (odkud však pochází jen velmi málo recentních údajů, např. Komorní Lhotka-Ropičník (6377), 18.VII.2009, 1 ex., P. Vicherek; Horní Lomná-Přelač (6477), 2.VII.2006, 1 ex., P. Vicherek, Databáze Mapování motýlů ČR). Valašsko je nyní územím s nejbohatším výskytem druhu v ČR (BENEŠ et al. 2002; KURAS & SITEK 2007). Zjištěn byl převážně v prostoru údolí Vsetínské Bečvy, v dalších oblastech jen velmi zřídka (okolí Rožnova pod Radhoštěm či v okolí obce Bílá). Perlet'ovec vyžaduje pro přežití funkčních populací specifickou kombinaci biotopových podmínek. Imága obývají relativně velké komplexy jemnozrné mozaiky stanovišť: extenzivní pastviny, přepásané květnaté louky, bohatě kvetoucí členité lesní lemy, křovinaté meze a leckde stále udržované selské lesy s lesními loučkami. Samice pak kladou vajíčka na výslunné, k jihu exponované plochy s krátkostébelnou řídkou vegetací a hojným výskytem živné rostliny – violek (*Viola* spp.) – nejčastěji na plošky narušené a obnažené pastvou dobytka či lokálními sesuvy půdy (SPITZER et al. 2009a,b). Ochrana druhu je proto současnými možnostmi státní ochrany přírody komplikovaná a spočívá v zachování tradičního hospodaření na velkých územních celcích. Valašsko je celostátně nejvýznamnější oblastí výskytu tohoto kriticky ohroženého motýla.

Materiál:

6574: Rožnov pod Radhoštěm-Dolní Paseky, 25.VI.2008, 2 ex., lgt. D. Charvát;

6575: Dolní Bečva-V Rozpitém, 18.VII.2007, 2 ex., observ. M. Menšík; Horní Bečva, 15.VII.2007, 20 ex., observ. J. Darebník; Horní Bečva-Kudlačena, 14.VI.2007, 1 ex., observ. T. Kadlec;

6576: Bílá-Kavalčanky, 28.VI.2008, 1 ex., observ. V. Trochta;

6673: Pržno, 1981–2001, výskyt, observ. observ. L. Fiala;

6674: Halenkov-Dinotice, 2005–2010, počet-

ný a plošný výskyt, observ. LS; Halenkov-Hluboké, 2005–2010, řídký a ojedinělý výskyt, observ. LS; Halenkov-Lušová, 2005–2010, početný a plošný výskyt, observ. LS; Hovězí-Hovízky, 2006–2010, početný a plošný výskyt, observ. LS; Huslenky-Bratřejůvka, 2005–2010, početný a plošný výskyt, observ. LS; Huslenky-Černý, 2009–2010, řídký výskyt, observ. LS; Huslenky-Losový, 2005–2010, početný a plošný výskyt, observ. LS; Valašská Bystřice, 9.VII.2009 20 ex., observ. LS, 22.VII.2009, 5 ex., observ. LS, 10.VIII.2010, 5 ex., lgt. J. Beneš et LS; Vsetín-Horní Jasénka, 6.VII.2008, 1 ex., observ. LS; Vsetín-U Krošenků, 2006, ojedinělý výskyt, observ. LS;

6675: Halenkov-Břežítá, 2009, řídký výskyt, observ. LS; Karolinka-Kobylská, 2006–2010, početný a plošný výskyt, observ. LS; Karolinka-Ratkov, 2005–2010, početný a plošný výskyt, observ. LS; Karolinka-Stanovnice, 2006, řídký výskyt, observ. M. Zapletal; Nový Hrozenkov-Babínek, 2006–2010, početný a plošný výskyt, observ. LS; Nový Hrozenkov-Babíneček, 2006–2010, početný a plošný výskyt, observ. LS; Nový Hrozenkov-Vranča, 2006–2010, na extenzivních pastvinách hojný, jinak ojedinělý výskyt, observ. LS; Velké Karlovice-Adamíky, 8.VII.2006, 1 ex., observ. M. Zapletal; Velké Karlovice-Bzové, 2007–2010, na extenzivních pastvinách hojný, jinak ojedinělý výskyt, observ. LS; Velké Karlovice-Koncová, 10.–17.VII.2006, 15 ex., observ. M. Zapletal; Velké Karlovice-Soláň, 20.VI.2007, 20 ex., observ. L. Fiala;

6676: Velké Karlovice-Podťaté, Lopušánky, 2008–2010, na extenzivních pastvinách hojný, jinak ojedinělý výskyt, observ. LS; Velké Karlovice-Tísňavy, 2008, na extenzivních pastvinách hojný, jinak ojedinělý výskyt, observ. LS;

6774: Hovězí-Stříbrník, 5.VII.2006, 2 ex., observ. F. Tyralík; Huslenky-Hrachoveček, 13.VII.2006, 20 ex., observ. M. Menšík; Huslenky-Kýchová, 2006–2010, hojný výskyt, observ. LS; Huslenky-Uherská, 2008, početný a plošný výskyt, observ. LS; Huslenky-U Čotků, 6.VII.2006, 20 ex., observ. M. Menšík; Valašská Senice, 10.VII.2006, 5 ex.,

observ. J. Darebník; Zděchov, 8.VII.2006, 1 ex., observ. J. Skala;

6775: Nový Hrozenkov-Kohútka, 2006, hojný výskyt, observ. M. Menšík.

Perleťovec kopřivový

Brenthis ino (Rottemburg, 1775)

V minulosti ohrožený druh, v CHKO Beskydy velmi vzácný (STIOVA 1975; cf. BENEŠ et al. 2002) a tři desetiletí nezvěstný druh, vázaný na tradičně obhospodařované vlhké květnaté údolní louky, prameniště a rašelinné louky. Hlavními živnými rostlinami jsou tužebník jilmový (*Filipendula ulmaria*) a krvavec toten (*Sanguisorba officinalis*). V posledních dvou desetiletích expanduje, především na zanedbané a zarůstající vlhké louky (BENEŠ et al. 2002). Na Valašsku stále řídce nalézáný druh, často pospolu s dalšími mokřadními druhy motýlů (*Aricia eumedon*, *P. teleius* či *P. nausithous*), může být ohrožen plošnou sečí nivních luk.

Materiál:

6574: Rožnov pod Radhoštěm, 15.VII.2007, 1 ex., lgt. V. Trochta; Velké Karlovice-Léskové, 25.V.2008, 1 ex., lgt. LS;

6674: Janová-Lysný, 7.VII.2006, 5 ex., lgt. F. Tyralík, 19.VII.2006, 10 ex., lgt. F. Tyralík; Halenkov-Dinotice, 21.VII.2010, 5 ex., lgt. LS; Halenkov-Lušová, 25.VII.2006, 2 ex., lgt. LS, 13.VII.2010, 1 ex., lgt. P. Kepka;

6675: Nový Hrozenkov-Břežítá, 8.VII.2006, 2 ex., lgt. J. Darebník;

6774: Zděchov, 8.VII.2006, 2 ex., lgt. J. Skala.

Okáč voňavkový

Brintesia circe (Fabricius, 1775)

Druh je v Červeném seznamu bezobratlých hodnocen jako zranitelný (VU) (FARKAČ et al. 2005). V polovině 20. století silně ustupující a ohrožený (BENEŠ et al. 2002), nyní na severní a střední Moravě probíhá expanze druhu do hor (cf. KONVIČKA et al. 2003; Databáze Mapování Motýlů ČR). Motýl osídluje subxerothermní trávníky s rozptýlenou zelení a výslunné lesní lemy, larvy žijí na více druzích trav (BENEŠ et al. 2002). Na Valašsku okáče poprvé uvádí BĚLÍN (2005) v roce 2005 z území města Vsetína (6674), poté pak z lokality Choryně-PR Choryňský mokřad (BĚLÍN 2006). Do té doby byl

motýl historicky nejbližší znám z okolí Nového Jičína a Hostýnských vrchů (BENEŠ et al. 2002). Okáč na Valašsko tedy nově expandoval, pravděpodobně v důsledku globálního oteplování (cf. KONVIČKA et al. 2003; BENEŠ et al. 2002; Databáze Mapování motýlů ČR), a vytvořil zde nepočtené populace. Recentně byli z území Valašska pozorováni jedinci i v závěrech bočních údolí Vsetínské Bečvy, včetně kladoucích samic.

Materiál:

6575: Horní Bečva, 26.VIII.2007, 1 ex., lgt. J. Skala;

6674: Halenkov-Dinotice, 21.VII.2010, 1 ex., lgt. LS; Halenkov-Lušová: 6.VIII.2009, 1 ex., observ. LS, 16.VIII.2009, 1 ex., observ. LS, 14.VII.2010, 1 ex., LS;

6774: Huslenky-Hrachoveček, 9.IX.2006, 2 ex., lgt. M. Menšík; Huslenky-U Čotků, 19.VIII.2006, 1 ex., lgt. M. Menšík; Huslenky-Kychová, 19.VIII.2006, 1 ex., lgt. M. Menšík.

Okáč kluběnkový

Erebia aethiops (Esper, 1777)

Druh je v Červeném seznamu bezobratlých hodnocen jako zranitelný (VU) (FARKAČ et al. 2005). Na Moravě byl v minulosti vždy lokální (SKALA 1912, BENEŠ et al. 2002). Historické nálezy pocházejí z okolí Valašského Meziříčí, Jarcové (DERNICKÝ 1945), Bystřičky a Horní Bečvy (STIOVA 1975), Rožnova pod Radhoštěm-Paseky (období 1981–1994, observ. L. Stiova, Databáze Mapování motýlů ČR), Pržna-U Holáňů (období 1981–1994, observ. L. Fiala, Databáze Mapování motýlů ČR), obce Veselá (25.VIII.1963, 1 ex., lgt. M. Griga, coll. Muzeum regionu Valašsko, Vsetín) a přímo ze Vsetína (Vsetín-Žamboška (6673), 20.VIII.1958, 1 ex., lgt. L. Fiala, coll. L. Fiala, Vsetín).

V současnosti znám výskyt pouze ze dvou lokalit ve Vsetínských vrších, na ostatních moravských lokalitách vymizel (cf. BENEŠ et al. 2002; KURAS & SITEK 2007). Motýl je vázán na starší sukcesní stadia lesostepních biotopů a na světliny v listnatých a smíšených lesích (SLÁMOVÁ et al. 2010). Na lokalitách jeho výskytu musí být dbáno na zastavení sukcese směrem ke stinným lesům a křovinám – v lesích je třeba udržovat členitou strukturu s lesními

loučkami a širokými vnitřními lemy s mozaikou květnatých vysokostébelných a krátkostébelných ploch, kde se vyvíjejí housenky na více druzích trav. Komplex květnatých lesních luk v údolí Halenkov-Lušová zřejmě poskytuje druhu dosud potřebné podmínky pro přežití nepočetné metapopulace, jedinci jsou zde nacházeni každoročně. Lokalita při lemu PR Halvovský potok je tvořena osluněnou širokou lesní svážnicí. V okolí byly před deseti lety na pasekách vysázeny nové lesy, které již nyní svážnici zastihují. Populace se tak z lokality buď přemístila na okolní vhodná místa nebo již zřejmě zanikla (po roce 2006 nebyla potvrzena) (SPITZER & BENEŠ 2009). Na dalších dříve známých lokalitách ve Vsetínských vrších nebyl okáč nalezen, přestože zde bylo po něm v posledních letech cíleně pátráno. Jde o jednoho z nejhroženějších moravských denních motýlů.

Materiál:

6674: Halenkov-Lušová, 12.VIII.2005, 2 ex., observ. LS, 25.VII.2006, 2 ex., lgt. LS, 7.VIII.2009, 20 ex., observ. LS, 12.VIII.2010, 2 ex. observ. LS; Vsetín-PR Halvovský potok, 6.VIII.2004, 10 ex., observ. LS, 30.VII.2006, 10 ex., observ. LS.

ZÁVĚR

Intenzivními průzkumy bylo v regionu Valaška po roce 2005 zjištěno celkem 24 druhů denních motýlů a 2 druhy vřetenuškovitých vedených na Červeného seznamu ČR – bezobratlí (z celkového počtu 13 recentně zjištěných druhů vřetenušek a 87 druhů denních motýlů, což je celkem 26 %) (cf. BENEŠ et al. 2002; Databáze Mapování motýlů ČR). Mezi nejvýznamější nálezy patří potvrzení existence velmi silné metapopulace kriticky ohroženého modráška černoskvrnného (*P. arion*) v údolí Vsetínské Bečvy, potvrzení trvalého výskytu jasoně dymnivkového (*P. mnemosyne*) na české i slovenské straně hřebene Javorníků. Nejhroženějším zjištěným druhem je okáč kluběnkový (*E. aethiops*), u kterého je přes intenzivní monitoring vhodných lokalit známa poslední populace v rámci Moravy. Mezi celostátně významné nálezy patří objevení velmi malé populace modráška komonicového (*P. dorylas*), přestože v roce 2010 nebyla již potvrzena.

V rámci severní a střední Moravy existují na

Valašsku stále početné populace pastevníků specialistů vyžadujících osluněnou volnou půdu, např. velmi silné populace soumráčníka čárkovaného (*H. comma*), soumráčníka skořicového (*S. sertorius*), který se v posledních letech začal objevovat i ve druhé generaci, a vzácně se vyskytujícího soumráčníka bělopásného (*P. alveus*). Dále pak stále plošně, místy velmi hojně se vyskytující perleťovec maceškový (*A. niobe*), ve dvou generacích se objevující modrásek jetelový (*P. bellargus*) nebo šířící se hnědásek kostkovaný (*M. cinxia*), kterému mohlo z důvodu gregarického života housenek nízko nad zemí prospět plošné sečení velkého počtu luk. Květnaté louky, nejlépe čerstvě opuštěné či nesečené pouze periodicky přepásané lokality, obývají početné populace vřetenušky třeslicové (*Z. brizae*), vřetenušky ligrusové (*Z. carniolica*) či v ČR v poslední silné populaci žijící zelenáček velký (*J. notata*).

Znovu, po několika desítkách let, se na Valašsku začal opět vyskytovat otakárek ovocný (*I. podalirius*) nebo zelenáček koulenkový (*J. globulariae*), který byl v regionu poprvé objeven v roce 2009, kdy se objevil velmi hojně na více lokalitách. Dalšími, velmi úspěšně expandujícími druhy, jsou modrásek štírovníkový (*C. argiades*) a hnědásek černýšový (*M. aurelia*), který se řídce objevil na nejteplejších lokalitách v roce 2009 a velmi hojně pak na mnoha teplejších lokalitách i v závěrech údolí přítoků řeky Vsetínské Bečvy v roce 2010. Na podmáčených loukách a lučních prameništích se řídce vyskytují modrásek bělopásný (*A. eumedon*) a perleťovec kopřivový (*B. ino*). Na vlhkých loukách se stále plošně vyskytují další dva druhy modrásků rodu *Phengaris* – modrásek bahenní (*P. nausithous*) na podmáčenějších zarůstajících loukách a modrásek očkovaný (*P. teleius*) na sušších partiích nivních sečených luk.

Další druhy, které se na Valašsko nově rozšířily, nevytvořily silné populace a dosud se vyskytují spíše řídce a sporadicky, jsou okáč voňavkový (*B. circe*), modrásek tolicový (*C. decoloratus*), ohniváček černočárny (*L. dispar*) či žlutásek tolicový (*Colias erate*).

Přes velkou snahu nebyly některé dříve uváděné druhy na Valašsku v současnosti nalezeny (cf. BENEŠ et al. 2002; Databáze

Mapování motýlů ČR). Největší skupinu tvoří druhy nejteplejších otevřených až kamenitých lokalit, které zanikly útlumem pastvy na nejhůře přístupných a nejméně úživných pastvinách. V oblasti tak vymizeli okáč šedohnědý (*Hyponephele lycaon*), soumračník mochnový (*Pyrgus serratulae*) či modrásek rozrazilový (*Scolitantides orion*) – všechny tyto druhy žily ještě na začátku 70. let 20. století na pasečných skalách u obce Pulčín. Stejně tak vymřel druh lesostepní krajiny – okáč metlicový (*Hipparchia semele*), který vymizel po zapojení původně solitérní zeleně na pastvinách. Dále se nepodařilo potvrdit recentní výskyt těchto v ČR ohrožených druhů: ostruháček trnkový (*Satyrrium spini*), ostruháček česvinový (*Satyrrium ilicis*) a modrásek obecný (*Plebejus idas*). Zřejmě celostátně vymřel okáč stínovaný (*Lasiommata petropolitana*), který byl na Valašsku a stejně tak i v ČR zaznamenán naposledy v roce 1975 (po motýlovi bylo na Valašsku v posledních letech velmi intenzívně pátráno s negativním výsledkem, cf. SPITZER (2008e)). Vymizely i druhy rozsáhlejších podmáčených luk – např. vřetenuška mokřadní (*Zygaena trifolii*) a hnědásek rozrazilový (*Melitaea diamina*), které ale přežívají na posledních izolovaných lokalitách v severní části Beskyd. Některé z těchto druhů zde ještě mohou přežívat, jejich objevení však není pravděpodobné. Vymřelý je i bělásek ovocný (*Aporia crataegi*), který vymizel na celé Moravě. Současná fauna denních motýlů Valašska je tedy oproti nedávné minulosti ochuzená.

Mnohé z ohrožených druhů motýlů, kteří v na území CHKO Beskydy žijí, jsou existenčně přímo vázány na jemnozrnou mozaiku člověkem v minulých staletích vytvořených biotopů – hlavně extenzivní jalovcové pastviny a tradičně sečením obhospodařované suché i podmáčené louky. V případě plošného upouštění od tradičního hospodaření, což se stává smutnou realitou, tyto na lidské činnosti závislé druhy během několika let výrazně sníží své populační hustoty a poté pravděpodobně následkem zhroucení metapopulační struktury vymřou. Velmi nebezpečné je stále pokračující zalesňování nevyužitých ploch, čímž jsou ohroženy i lesní druhy, jako je např. jasoň dym-

nivkový (*P. mnemosyne*) nebo okáč kluběnkový (*E. aethiops*), který ačkoli žije mezi mladým smrkovým náletem na lesních loukách, po zapojení stromů okamžitě mizí.

PODĚKOVÁNÍ

Rádi bychom poděkovali Marii Popelářové za přístup k databázi CHKO Beskydy, Zdeňku Faltýnkovi Fricovi, Martinu Konvičkovi za korekce textu a podnětné připomínky. Dále Janě Dandové (Benátky nad Jizerou), Jiřímu Darebníkovi (Jankovice), Liboru Fialovi (Vsetín), Davidu Halatovi (Hošťálková), Janu Hrnčířovi (Rájec-Jestřebí), Tomáši Kadlecovi (Benátky nad Jizerou), Pavlu Kepkovi (Olomouc), Tomáši Kurasovi (Ostrava), Miroslavu Menšíkovi (Napajedla), Martinu Mandákovi (Ostrava), Jiřímu Pavelkovi (Valašská Bystřice), Janu Růžičkovi (Zlín), Jiřímu Skalovi (Praha), Janu Sitkovi (Frýdek-Místek), Karlu Stonavskému (Kopřivnice), Vlastimilu Trochtovi (Přerov), Filipu Tyralíkovi (Oznice), Petru Vicherkovi (Haviřov) a Michalu Zapletalovi (Holešov) za informace o rozšíření vybraných druhů a případné zpřístupnění sbírek.

Práci financovaly a podpořily Muzeum regionu Valašsko, ČSOP (Národní program Ochrana biodiverzity: č. 120931; č. 01010608), Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR (MŠMT LC06073), GA ČR (P505/10/2167) a Ministerstvo životního prostředí (SP/2d3/62/08). Dále podpořeno projektem Zachování biologické rozmanitosti trvalých travních porostů v pohorí Karpat v ČR (UNDP–GEF, Správa CHKO Beskydy) a Moravskoslezským krajem.

LITERATURA

- ADÁMEK A. (1944): Druhy rodu *Parnassius* v povodí Moravy. *Entomologické listy* 7: 37–44.
- BENEŠ J. & KONVIČKA M. (2002): *Motýli ČR. Rozšíření a ochrana I., II.* SOM, Praha, 857 pp.
- BĚLÍN V. (2005): Inventarizační průzkum motýlů (Lepidoptera) v PP Vršky-Díly (část Díly a část Vršky). Ms., 32 pp. [Depon. in: Krajský úřad Zlínského kraje]
- BĚLÍN V. (2006): Inventarizační průzkum motýlů (Lepidoptera) v PR Choryňský mokřad. Ms., 16 pp. [Depon. in: Krajský úřad Zlínského kraje]
- BRABEC L. (1987): Motýli Valašského Meziříčí ve sbírkách Okresního vlastivědného muzea Vsetín. *Zpravodaj OVM Vsetín*, 1987: 2–13.
- CZUDEK T. (ed.) (1972): Geomorfologické členění ČR. *Studia geographica*, Brno, 23: 1–140.

- ČERNÝ R. (1972): Výskyt okáče stínovaného v Beskydech. *Entomol. Zpravodaj, (Ostrava)*, 2 (1): 8–10.
- DAREBNÍK J. (2005): Inventarizační průzkum NPR Pulčín Hradisko z oboru zoologie – denní motýli (Lepidoptera). Ms., 6 pp. [Depon. in: Správa CHKO Beskydy]
- DAREBNÍK J. (2008a): Závěrečná zpráva z inventarizačního průzkumu vybraných skupin motýlů (Lepidoptera) na lokalitě PP Kudlačena. Ms., 4 pp. [Depon. in: Správa CHKO Beskydy]
- DAREBNÍK J. (2008b): Závěrečná zpráva z inventarizačního průzkumu vybraných skupin motýlů (Lepidoptera) na lokalitě PP Pod Juráškou. Ms., 3 pp. [Depon. in: Správa CHKO Beskydy]
- DERNICKÝ R. (1945): Lepidopterologické poznámky z Moravy. *Příroda*, 37: 276–285.
- EFETOV K. A. & TARMANN G. M. (1999): *Forester Moths*. Apollo Books, Stenstrup, 192 pp.
- FARKAČ J., KRÁL D. & ŠKORPÍK M. (eds) (2005): *Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Bezobratlí. Red list of threatened species in the Czech Republic. Invertebrates*. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha, 760 pp.
- FIALA L. & SPITZER L. (2008a): Závěrečná zpráva z inventarizačního průzkumu vybraných skupin motýlů (Lepidoptera) na lokalitě PP Stříbrník. Ms., 5 pp. [Depon. in: Správa CHKO Beskydy]
- FIALA L. & SPITZER L. (2008b): Závěrečná zpráva z inventarizačního průzkumu vybraných skupin motýlů (Lepidoptera) na lokalitě PP Uherská. Ms., 4 pp. [Depon. in: Správa CHKO Beskydy]
- HORAL D., JAGOŠ B., RESL K., UŘIČÁŘ J., JONGEPIER J.W. & PECHANEC V. (2006): *Atlas rozšíření vybraných druhů živočichů CHKO Bílé Karpaty. ZO ČSOP Bílé Karpaty, Veselí nad Moravou*, 85 pp.
- JANOVSKÝ J. & GOTTWALD A. (1990): Pozoruhodné nálezy lepidopter pro ČSSR, 6. Zprávy České Společnosti Entomologické při ČSAV, Praha, 26: 112–118.
- JANOVSKÝ J. & GOTTWALD A. (1991): Pozoruhodné nálezy lepidopter pro ČSSR, 7. Zprávy České Společnosti Entomologické při ČSAV, Praha, 27: 58–63.
- KEIL T. (1993): Beiträge zur Insektenfauna Ostdeutschlands: Lepidoptera – Zygaenidae. *Entomologische Nachrichten und Berichte* 37: 145–198.
- KONVIČKA M., MARADOVÁ M., BENEŠ J., FRIC Z. & KEPKA P. (2003): Uphill shifts in distribution of butterflies in the Czech Republic: effects of changing climate detected on a regional scale. *Global Ecology & Biogeography* (2003) 12: 403–410.
- KONVIČKA M., BENEŠ J. & ČIŽEK L. (2005): *Ohrožený hmyz nelesních stanovišť: ochrana a management*. Sagittaria, Olomouc, 128 pp.
- KRÁLÍČEK M. & GOTTWALD A. (1984): *Motýli jihovýchodní Moravy I*. Museum J. A. Komenského Uherský Brod & OV ČSOP Uherské Hradiště, Uherské Hradiště, 112 pp.
- KURAS T. & BENEŠ J. (1996): Nález zelenáčka *Adscita notata* (Zeller, 1784) a vřetenušky *Zygaena brizae* (Esper 1800) na severní Moravě. *Časopis Slezského zemského Muzea Opava (A)*, 45: 287–288.
- KURAS T., SITEK J. & BENEŠ J. (2001): Motýli (Lepidoptera). In: PAVELKA J. & J. TREZNER (eds): *Příroda Valaška (okres Vsetín)*. Český svaz ochránců přírody ZO ČSOP 76/06 Orchidea, Vsetín, 504 pp.
- KURAS T. (2004): Faunistický inventarizační průzkum motýlů (Lepidoptera) nPP Losový, CHKO Beskydy. Ms., 19 pp. [Depon. in: Správa CHKO Beskydy]
- KURAS T. & SITEK J. (2007): Motýli (Lepidoptera) valašských pastvin a návrh managementu na příkladu lokality Losový (CHKO Beskydy). *Práce a Studie Muzea Beskyd (Přírodní vědy)*, 19: 151–170.
- KURAS T., BENEŠ J., KONVIČKA M., VRABEC V. & ČELECHOVSKÝ A. (2000): *Parnassius mnemosyne* (Lepidoptera, Papilionidae) in North Moravia: present and past distribution, proposal for conservation. *Klapalekiana*, 36: 93–112.
- LAŠTŮVKA Z. (1994): *Motýli rozšířeného území CHKO Pálava. Lepidoptera of the Protected Landscape Area Pálava*. AF VŠZ, Brno, 120 pp.
- LAŠTŮVKA Z. & LIŠKA J. (2005): Seznam motýlů České republiky (Checklist of Lepidoptera of the Czech Republic) (Insecta: Lepidoptera). [online, 28.2.2009] <<http://www.lepidoptera.wz.cz/Lepidoptera.pdf>>
- LAŠTŮVKA Z. & MAREK J. (2002): *Motýli (Lepidoptera) Moravského krasu. Diversita, společenstva a ochrana*. Korax, Blansko, 124 pp.
- MAREK J. & POVOLNÝ D. (1963): Významný zástupce jižní zvěřeny – zelenáček *Procris (Jordanita) graeca* (Jordán, 1910) v ČSSR. *Acta Mus. Moraviensis*, 48: 135–144.
- MLÁDEK J., PAVLŮ V., HEJTMAN M. & GAISLER J. (eds) (2006): *Pastva jako prostředek údržby trvalých travních porostů v chráněných územích*. VÚRV Praha, 104 pp.
- NAUMAN C. M., TARMANN G. M. & TREMEWAN W.G. (1999): *The Western Palaearctic Zygaenidae (Lepidoptera)*. Apollo Books, Stenstrup, 304 pp.
- PAVELKA J. (2007): Inventarizační průzkum denních motýlů v PP Choryňská stráž v roce 2007. Ms., 5 pp. [Depon. in: Krajský úřad Zlínského kraje]
- PAVELKA J. & TREZNER J. (eds) (2001): *Příroda Valaška (okres Vsetín)*. Český svaz ochránců přírody ZO ČSOP 76/06 Orchidea, Vsetín, 504 pp.
- PITRO Z. & WOLFOVÁ J. (eds) (2008): *Zachování biodiverzity karpatských luk*. FOA, Nadační fond pro ekologické zemědělství, Praha, 108 pp.
- QUITT E. (1971): Klimatické oblasti Československa. *Stud. Geogr.*, 16: 1–74.
- POVOLNÝ D. & GREGOR F. (1946): Vřetenušky (*Zygaena* Fab.) v zemi Moravskoslezské. Entomologické příručky Entomologických listů (Brno), 12 (Suppl.): 1–100.
- SITEK J. & KURAS T. (2000): Faunistic records from the Czech Republics – 108. *Klapalekiana*, 36: 179–180.
- SITEK J. (2000): Faunistic records from the Czech Republic – 120. *Klapalekiana*, 36: 323–324.
- SLÁMOVÁ I., SPITZER L. & KONVIČKA M. (2010): Kde u nás přežívá okáč kluběnkový? Význam stanovištní mozaiky pro ustupujícího motýla. *Živa* 1/2010 (58): 32–34.
- SKALA H. (1912–1913): Die Lepidopterenfauna Mährens I, II. *Verh. Naturforsch. Ver. Brünn*, 50(1912): 63–241, 51(1913): 115–377.
- SKALA H. (1936): Zur Lepidopterenfauna Mähren und Schlesiens. *Acta Mus. Moraviensis*, 30 (Suppl.): 1–197.
- SKALA J. (2008a): Závěrečná zpráva z inventarizačního průzkumu vybraných skupin motýlů (Lepidoptera) na lokalitě PP Motyčanka. Ms., 4 pp. [Depon. in: Správa CHKO Beskydy]
- SKALA J. (2008b): Závěrečná zpráva z inventarizačního prů-

- zkumu vybraných skupin motýlů (Lepidoptera) na lokalitě PP Kyčmol. Ms., 3 pp. [Depon. in: Správa CHKO Beskydy]
- SPITZER K. (1963): Rozšíření *Pararge hiera* F. na Moravě (Lep., Satyridae). *Časopis České společnosti entomologické*, 60: 263.
- SPITZER L. (2005a): Entomologický inventarizační průzkum PP Ježůvka, denní motýli – Lepidoptera. Ms., 11 pp. [Depon. in: Krajský úřad Zlínského kraje]
- SPITZER L. (2005b): Entomologický inventarizační průzkum PP Louka pod Rančem, denní motýli – Lepidoptera. Ms., 7 pp. [Depon. in: Krajský úřad Zlínského kraje]
- SPITZER L. (2008a): Závěrečná zpráva z inventarizačního průzkumu vybraných skupin motýlů (Lepidoptera) na lokalitě PR Galovské lúky. Ms., 6 pp. [Depon. in: Správa CHKO Beskydy]
- SPITZER L. (2008b): Závěrečná zpráva z inventarizačního průzkumu vybraných skupin motýlů (Lepidoptera) na lokalitě PP Poskla. Ms., 4 pp. [Depon. in: Správa CHKO Beskydy]
- SPITZER L. (2008c): Závěrečná zpráva z inventarizačního průzkumu vybraných skupin motýlů (Lepidoptera) na lokalitě PP Rákosina Střítež. Ms., 4 pp. [Depon. in: Správa CHKO Beskydy]
- SPITZER L. (2008d): Mapování výskytu perlet'ovce maceškového (*Argynnis niobe*) na Valašsku (okr. Vsetín) a doplnění bionomických a ekologických poznatků. Ms., 12 pp. [Depon. in: ČSOP Praha]
- SPITZER L. (2008e): Okáč stínovaný (*Lasiommata petropolitana*): pátrání na posledních známých lokalitách v ČR. Ms., 8 pp. [Depon. in: ČSOP Praha]
- SPITZER L. (2009a): Lepidopterologický průzkum území Vařákových pasek pro registraci této lokality jako Významného krajinného prvku. Ms. 6 pp. [Depon. in: ČSOP Valašské Meziříčí]
- SPITZER L. (2009b): Okáč kluběnkový (*Erebia aethiops*): pátrání na posledních známých lokalitách na Moravě. Ms. 8 pp. [Depon. in: ČSOP Praha]
- SPITZER L. (2009c): Mapování potenciálních, entomologicky zajímavých mokřadních ploch (se zaměřením na skupinu Lepidoptera) na území CHKO Beskydy. Ms., 27 pp. [Depon. in: Správa CHKO Beskydy]
- SPITZER L. (2005–2006, 2008–2010): Monitoring jasoně dymníkového (*Parnassius mnemosyne*) v Javorníkách. Ms. [Depon. in: AOPK Praha]
- SPITZER L. (2005–2010a): Monitoring modráška bahenního (*Maculinea nausithous*) a modráška očkovaného (*Maculinea telejus*) na Vsetínsku. Ms. [Depon. in: AOPK Praha]
- SPITZER L. (2005–2010b): Monitoring modráška černoskvrněného (*Maculinea arion*) v okrese Vsetín. Ms. [Depon. in: AOPK Praha]
- SPITZER L. & TKAČÍKOVÁ J. (2005): Co má společného ovce a modrásek černoskvrněný? *Valašsko – vlastivědná revue*. MRV Vsetín 2005/2: 20–24.
- SPITZER L. & BENEŠ J. (2008): Zachování biologické rozmanitosti trvalých travních porostů v pohoří Karpat v České republice: Mapování denních motýlů (Lepidoptera) na území CHKO Beskydy: období 2006–2008. Ms., 28 pp. [Depon. in: Správa CHKO Beskydy]
- SPITZER L. & BENEŠ J. (2009): Závěrečná zpráva z inventarizačního průzkumu motýlů (Lepidoptera) na lokalitě PR Halvovský potok. Ms., 11 pp. [Depon. in: Zlínský kraj, Zlín]
- SPITZER L., BENEŠ J. & KONVIČKA M. (2009a): Oviposition of the Niobe Fritillary (*Argynnis niobe* Linnaeus, 1758) at sub-mountain conditions in the Czech Carpathians (Lepidoptera, Nymphalidae). *Nachrichten des Entomologischen Vereins Apollo, N.F.*, 30 (3): 165–168.
- SPITZER L., DANDOVÁ J., JAŠKOVÁ V., BENEŠ J. & KONVIČKA M. (2009b): The Large Blue butterfly, *Phengaris [Maculinea] arion*, as a conservation umbrella on a landscape scale: The case of the Czech Carpathians. *Ecological Indicators*, 9: 1056–1063.
- STIOVA L. (1975): Výskyt denních motýlů v Moravskoslezských Beskydech a Vsetínských vrších. *Entomologický Zpravodaj (Ostrava)*, 5(2,3): 1–24, 1–8.
- STONAVSKÝ K. (2005): Poznámky k rozšíření ohniváčka černočárného, *Lycaena dispar* (Lepidoptera: Lycaenidae) na severní Moravě. *Časopis Slezského zemského Muzea Opava (A)*, 54: 82–84.
- STONAVSKÝ K. (2006): Poznámky k rozšíření modráška štírovnickového, *Cupido argiades* (Lepidoptera: Lycaenidae) na severní Moravě. *Časopis Slezského zemského Muzea Opava (A)*, 55: 81–82.
- ŠTĚPÁNEK M. (1975): K výskytu denních motýlů na lokalitě Branecský háj. Samostatná práce z biologie. Ms. 31 pp. Ms., [Depon. in: Muzeum regionu Valašsko ve Vsetíně, Muzeum Valašské Meziříčí]
- ŠUMPICH J., LIŠKA J., JAKEŠ O., SITEK J., SKYVA J., FEIK V., MAREK J., VÁVRA J., LAŠTŮVKA Z., VÍTEK P., BARTAS R., ČELECHOVSKÝ A., DOBROVSKÝ T., DVOŘÁK I., MARŠÍK L. & MIKÁT M. (2009): Faunistic Records from the Czech Republic – 287. *Klapalekiana*, 45: 267–279.
- TKAČÍKOVÁ J. & SPITZER L. (2010): Z pozůstalosti G. A. Říčana. *Valašsko-vlastivědná revue*. Muzeum regionu Valašsko, Vsetín, 2010/1: 12–18.
- VALCHÁŘ Z. (1997): Historické údaje o výskytu některých význačnějších druhů denních motýlů na lokalitě Vršky-Díly (Vsetín). Ms., 2 pp. [Depon. in: Muzeum regionu Valašsko, Vsetín]
- VALCHÁŘOVÁ J. (2007): Monitoring jasoně dymníkového (*Parnassius mnemosyne*) v Javorníkách v roce 2007. Ms., 6 pp. [Depon. in: AOPK Praha]
- VANĚK J. (1975): Vřetenuškovití v Severomoravském kraji. *Entomologický Zpravodaj (Ostrava-Poruba)*, 5(4): 3–10.
- VICHEREK P. (2005): Inventarizační průzkum NPR Mionší z oboru zoologie – denní motýli (Lepidoptera). Ms., 4 pp. [Depon. in: Správa CHKO Beskydy]
- ZAPLETAL M. & SPITZER L. (2009): Nález modráška komonického (*Polyommatus dorylas*) (Lepidoptera: Lycaenidae) v podhůří Vsetínských vrchů (Česká republika). *Klapalekiana*, 45: 225–227.
- ZELENÝ J. (1972): Návrh členění Československa pro faunistický výzkum. *Zprávy Československé Společnosti Entomologické při ČSAV*, 8: 3–16.